У нумары: Грошы скачуць па балоце · Паміж Бурамі няма згоды · Неразумная цёшча і хітры заяц

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 37 (394) | ГОД VIII | 15 ВЕРАСНЯ 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

В. БАРШЧЭЎСКІ

ГРОШЫ СКАЧУЦЬ ПА БАЛОЦЕ

Вуліца Статкоўскага ў Варшаве не сказаць, каб была вельмі прыгожай. Двух — або трохпавярховыя, старога тыпа, домікі, пры іх агародчыкі замкнутыя драцяной сеткай, надаюць вуліцы маламястачковы выгляд. Вядома, Чэрнякаў — гэта не цэнтр сталіцы. Але трамвай нумар 33, у які мы ўскочылі на Макатове, вязе нас аж да самай вуліцы Статкоўскага. Нас цікавіць нумар 53, побач з якім на шэрай сцяне будынка прыбіта шыльда: «Гадаўляна-ральнічая спулдзельня прадукцыйна». Згодзіцеся, што гэта, усё ж такі, не штодзённая з'ява на сталічнай вуліцы сустрэцца са спулдзельняй прадукцыйнай. А яна існуе ўжо тут шосты год. Прынцыпы працы яе такія ж, як і другіх, так сказаць, тыпова вясковых спулдзельняў прадукцыйных. Члены яе аруць зямлю, вырошчваюць жыта, пшаніцу, ячмень, буракі і другія сельскагаспадарчыя расліны. Гадуюць каровы, свінні, качкі, куры, авечкі, адным словам усё тое, што патрэбнае ў добрым гаспадарстве, што дае даход. Апрача гэтага члены варшаўскай спулдзельні прадукцыйнай займаюцца яшчэ і такімі рэчамі, якіх не сустрэнеш нідзе ў другіх спулдзельнях прадукцыйных.

Яны маюць адну з большых у краіне гадоўлю норак. Менавіта гадоўля гэтых каштоўных футравых звяркоў расславіла варшаўскую спулдзельню далёка за граніцай. Аб ёй ведаюць у Гамбургу, Лондане, Парыжы, Берне і другіх замежных гарадах.

3000000 ЗЛОТЫХ ДАХОДУ Ў ГОД

Аб спулдзельні прадукцыйнай гутарым з членам яе праўлення інжынерам Уладзіславам Мазухоўскім. Інжынер Мазухоўскі даўжэйшы час прабываў на Беласточчыне. Яму даволі добра знаёмае і беларускае асяроддзе. Прыняў ён нас ветліва і цёпла, з філіжанкай кавы.

Плошча зямельных угоддзяў спулдзельні невялікая. Усяго не будзе больш як 100 гектараў перанятых ад былога падваршаўскага маёнтку. Спулдзельня налічвае 40 членаў. Абавязкам кожнага з іх перапрацаваць на працягу года ў спулдзельні не менш чым 300 працадзён. За адзін працадзень члены спулдзельні атрымоўваюць пастаянную стаўку — 80 зл. Маёнтак спулдзельні не малы. Яна апрача раслінаводства гадуе 150 свіней, 8.000 качак, 40.000 курэй, статак кароў, ну і ферма норак. Вядома, што самі члены спулдзельні не змаглі б належна абслужыць так багаты жывы інвентар і таму, як звычай, наймаюць сезонных рабочых. Калі хто-небудзь з іх выказваецца дбайнасцю і працавітасцю, можа быць прыняты ў члены спулдзельні.

Некалькі год таму спулдзельня пачала разводзіць гадоўлю норак. Норка — звярок драпежны. Спецыяльна далікатнага корму не патрабуе. З'ядае ўсё. А найлепш ласуецца канінай і адпадкамі з рыбы. Старыя, спрацаваныя коні можна танна купіць на Беласточчыне, а рыбныя адпады прысылаюць з узбярэжжа цэлымі вагонамі за бесцань. Спулдзельня развяла ферму норак да 3.000 штук. Знятая восенню скурка норкі каштуе каля 1400 злотых. Тавар гэты заграніца бярэ нарасхоп. Дзяржава атрымоўвае цэнныя дэвізы, а спулдзельня чысты даход каля 3.000.000 злотых у год.

ЖАБЫ РОБЯЦЬ КАР'ЕРУ

Калі некалькі год таму Польшчу больш масава пачалі наведваць заходнія турысты, яны былі здзіўлены нашымі абыякавымі адносінамі да... жаб.

— Прадайце нам вашы жабы, — пасыпаліся прапановы ад французскіх, бельгійскіх і швейцарскіх купцоў.

Зялёных жаб (бо толькі аб такіх ідзе рэч) на нашых сенажацях — пропасць. І хоць гэта вельмі карысныя стварэнні, але хопіць іх і для нашых палёў (жабы вылоўліваюць аграмадную колькасць насякомых шкоднікаў) і для заграгічных аматараў.

Цяжка было знайсці толькі спецыялістаў, якія заняліся б лоўляй і высылкай жаб за граніцу. У варшаўскай спулдзельні прадукцыйнай людзі з галовамі. Зрэшты, 15 членаў спулдзельні маюць закончаную вышэйшую адукацыю. Яны ўсебакова абмеркавалі гэтую справу і вырашылі арганізаваць лоўлю жаб. У мінулым годзе спулдзельня выслала ў Францыю 3 тоны жаб, атрымоўваючы за гэта 200 тысяч злотых.

(Працяг на стар. 4)

ПАМОЧНІКІ Фота У. Паўлючук

ФРУКТЫ Фота К. Лес

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

БУРАКАМ шырокая дарога

— Цукровых буракоў у нас, на Беласточчыне, усё яшчэ мала? — звяртаюся да таварыша Аленцкага, галоўнага аграгэхніка цукроўні Саколў, якая сваімі межамі дзейнасці ахоплівае дванаццаць паветаў Беластоцкага ваяводства, а ў тым ліку і паветы з беларускім насельніцтвам.

— Так, вы не памыляецеся. Вось у бягучым годзе да запланаваных плошчы кантрактаваных буракоў не хапіла нам звыш 3000 гектараў. А планавалі мы не так ужо многа — усяго дзесяць з палавінай тысяч гектараў. Сяляне проста сёлета менш закантрактавалі.

— Мо' не аплачваецца селяніну кантрактаваць іх?

— Чаму не аплачваецца? Пры сярэднім ураджаі селянін атрымоўвае звыш 15-ці тысяч злотых чыстага даходу з кожнага гектара. Мала якая расліна прыносіць селяніну такі даход. Для параўнання: жыта пры найвышэйшым, скажам, дваццаціцэнтнеравым ураджаі дае ў найлепшым выпадку толькі трэцюю долю таго даходу.

— Тады, мабыць, умовы кантрактацыі не заахвочваюць сялян да вырошчвання гэтай, як не кажы, капрызнай і паглынаючай шмат часу расліны?

— Умовы, на якіх мы кантрактуем буракі, ніколі не крыўдзілі сялян. А тым больш цяпер, пасля апошняй пастановы Эканамічнага камітэта пры Савеце Міністраў.

— Аб якой менавіта пастанове Вы гаворыце?

— 31 ліпеня г.г. Эканамічны камітэт пры Савеце Міністраў прыняў пастанову аб палепшанні ўмоў вырошчвання і кантрактацыі цукровых буракоў. Паводле гэтай пастановы апрача асноўнай цаны 60 зл за цэнтнер чыстых цукровых буракоў (карэнняў) пастаўшчыку плаціцца: па 70 грошы ад аднаго цэнтнера за кожны кіламетр дарогі, калі селянін уласным транспартам дастаўляе буракі з вёскі на месца скупкі, і па 60 грошы ад аднаго цэнтнера за разгрузку незалежна ад таго, ці разгрузка адбываецца непасрэдна ў вагон, ці на кучу.

Калі б даставілі вы свае буракі датэрмінова, тады прыслугоўвае вам прэмія ад 3-х да 6-ці зл за кожны цэнтнер. Апрача грошай за кожны цэнтнер дастаўленых буракоў атрымоўваеце дарма 50 кг. прасаваных выслодкаў, якія з'яўляюцца дасканалым кормам для жывёлы.

— Каб пасеяць, трэба мець насенне...

— Для тых сялян, якія кантрактуюць цукровыя буракі, насенне дастаўляем па 5 зл. за адзін кілаграм. За 150 зл. можна купіць толькі насення, што хопіць яго на цэлы гектар. Калі буракі не ўзыйдуць, або прападуць і неабходна будзе другі раз іх пасеяць, тады насенне дастаўляем дарма.

(Працяг на стар. 2)

„Курыная вайна"

Размова тут будзе зусім не аб вайне, у якой змагаюцца паміж сабою курыцы і пеўні. Іншая справа, што гэтыя мілыя і смачныя птушкі сталіся прычынай сапраўднай гаспадарчай вайны паміж дзяржавамі т.зв. заходняга свету. Уласна кажучы, вайна толькі што пачалася і праціўнікі не грэбуюць штораз больш грознымі аргументамі, лаюцца, абвіняюць адзін другога і цяжка зараз здагадацца, які бок (якая старана) пераможа і коштам якіх страт у сваім прэстыжы. А што аб прэстыж тут разыходзіцца, дык аб гэтым нельга і сумнявацца. Пачнем, аднак, усё па парадку.

Было вось як. Некалькі месяцаў таму дзяржавы — члены Еўрапейскага эканамічнага садружаства (Францыя, ФРГ, Італія, Бельгія, Галандыя, Люксембург) вырашылі павысіць пошліну на птушкі, імпартаваныя ў толькі што намі прыгаданую «шасцёрку» з дзяржаў, якія не належаць да Супольнага рынку. Афіцыйна гэтая пастанова была абумоўлена адмоўным сальдам гандлёвага балансу, выступаючым у транзакцыях «шасцёркі» са Злучанымі Штатамі. Сапраўды, гэты дэфіцыт існуе і складае для ФРГ — 85 мільёнаў дол., для Італіі — 47 мільёнаў дол., а для Францыі — 40 мільёнаў долараў. Па-сутнасці, аднак, гэтыя прычыны мелі другараднае значэнне, таму што гандлёвы дэфіцыт «шасцёркі» выраўноўваецца і то яшчэ з дабаўкай дадатнім плацёжным сальдам, выступаючым паміж гэтымі дзяржавамі і ЗША.

У «курынай вайне», якую распачала Францыя, ідзе аб іншыя прычыны, чымсьці гаспадарчыя. Дамагаючыся павышэння пошлін на імпарт птушкі, што ў практыцы спыняе закупку амерыканскіх курыц, Францыя хацела задакументаваць сваю і заходнееўрапейскую незалежнасць ад ЗША, а таксама стварыць больш выгадныя ўмовы для развіцця ўласнай сельскай гаспадаркі, якая можа зараз разлічваць на шырокі экспарт тавараў перш за ўсё ў ФРГ.

Трэба прызнаць, што гэты крок Францыі, ці як зараз гаворыцца — цэлай «шасцёркі» — быў меткім выстралам у амерыканцаў і таму нічога дзіўнага, што гэта выклікала іх раз'юшанасць. Хаця ЗША і экспартуюць толькі 4% сваёй агульнай прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці, то, аднак, трэба памятаць, што продаж сельскагаспадарчых прадуктаў у Заходняй Еўропе прыносіць ім сур'ёзную суму — 1,2 мільярда долараў. Апрача гэтага ЗША ўжо некалькі год маюць усё ўзрастаючы дэфіцыт плацёжнага балансу, што ў практыцы вядзе да няспыннага змяншэння запасаў золата.

Дзе прычына шпаркага ўцёку амерыканскай валюты, што і выклікае няспынны бюджэтны дэфіцыт? Перш за ўсё гэта з'яўляецца вынікам павялічваючыхся расходаў на збраенні і вайсковую дапамогу для рада дзяржаў. Хопіць толькі сказаць, што ў мінулым годзе амерыканская дапамога для заграніцы паглынула 4,3 мільярда долараў. Амерыканскія гаспадарчыя эксперты сцвярджаюць, што трэба недзе знайсці штогод 7 мільярдаў долараў, каб зварухнуць з месца скастнелую гаспадарку ЗША.

Адкуль возьмуцца гэтыя грошы, каб зраўнаважыць бюджэт і плацёжны баланс? — Перад усім, — адзначаюць эксперты, — трэба больш развіць замежны гандаль. Прапанова правільная, толькі што рашэнне Еўрапейскага Эканамічнага садружаства па пытанню аб павышэнні пошлін перакрэслівае планы і надзеі амерыканцаў. Тут і крыніца злосці фермераў і цэлай адміністрацыі Кенедзі.

— Не хочаце ўжо нашых курыц, — сказаў нядаўна міністр сельскай гаспадаркі ЗША Фрэман да сваіх заходнееўрапейскіх саюзнікаў, — дык мы спынім імпарт вашых самаходаў.

Прэзідэнт Кенедзі нават пайшоў далей і прадказаў абнародваць спісак тавараў, імпартаваных з Еўрапейскага садружаства, якія не будуць падлягаць тарыфным ільготам. «Курыная вайна» прыспешыла таксама гаспадарчую канферэнцыю ў Белым доме. Павінна яна ацаніць сукупнасць адносін ЗША з заходнееўрапейскімі партнёрамі. Усё яшчэ не вядома, які будзе яе канчатковы вынік. Адна справа не падлягае сумненню: «курыная вайна» дала доказы, што гаспадарчыя супярэчнасці штораз больш дамінуюць ва ўяўна толькі аб'яднаным «заходнім свеце».

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Буракам шырокая дарога

(Працяг са стар.1)

Бурак патрабуе багатага ўгнаення. Са штучным угнаеннем сёлета было, як вядома, шмат клопатаў. Яго не х...ала. Ці маеце нейкую магчымасць памагчы сялянам?

— Так. Хопіць толькі падпісаць кантрактацыйную ўмову, а цукроўня наша гарантуе штучнае ўгнаенне. Калі хто паспяшаецца з афармленнем умовы, мае магчымасць атрымаць угнаенні яшчэ восенню.

— Праца пры бураках цяжкая, яна паглынае шмат часу, а машын пакуль што няма.

— Гэта праўда. Але пастанова, аб якой гаворым, забавязвае Міністэрства цяжкай прамысловасці да развіцця і пашырэння прадукцыі машын і прыладаў аблягчаючых працу сялян пры вырошчванні буракоў. На гэта ў наступным годзе прызначаецца 100 мільёнаў злотых, а ў 1965 годзе — ужо 183 мільёны злотых. Штогод прызначаецца па 60 мільёнаў на пазыкі для сялян, якія захацелі б купіць сабе адпаведныя машыны і прылады патрэбныя пры вырошчванні буракоў. Ад гэтых пазык не будзе брацца зусім працэнтаў.

— Відаць тады, што буракам сапраўды адкрыта шырокую дарогу на сялянскія палі.

— Несумненна, так. Карысці, якіх мала дзе. Толькі трэба іх дакладна растлумачыць сялянам. Вялікае тут заданне для аграномаў і цэлай арміі працаўнікоў, якія займаюцца кантрактацыяй буракоў.

Гутарыў: **В. РУДЧЫК**

Які будзе музей?

З вялікім захапленнем чытаем словы звароту Прэзідыум БГКТ адносна зборкі экспанатаў у музей імя Кастуся Каліноўскага. Ды як жа інакш можа быць. Справа, якая хвалявала большую частку членаў і сімпатыкаў БКГК, пачынае ўжо ажыццяўляцца.

Нарэшце будзем мець музей, музей К. Каліноўскага, імя той гістарычнай постаці, якая з гордасцю вымаўляецца кожным беларусам. І добра дзеецца, што гэта ажыццяўляецца ў сотую гадавіну яго смерці, якую будзем адзначаць у сакавіку 1964 года. Таму музей станецца добрым помнікам нашаму нацыянальнаму багатыру, які аддаў сваё жыццё за справу свайго народа.

Чытаючы зварот Прэзідыум БГКТ, усведамляем сабе, што гэты музей будзе мець этнаграфічны характар, аб гэтым можна меркаваць з экспанатаў, якія будуць збірацца. Зважаючы аднак, што сама назва музея гаворыць аб чымсьці большым, ён будзе мець імя Кастуся Каліноўскага — гэта значыць гістарычнай постаці, і таму арганізатары гэтага мерапрыемства павінны разважыць, што гэтая справа патрабуе ад нас крыху больш, чымсьці этнаграфіі, яна будзе закранаць крыху і гісторыю. Павінна назва поўнасцю адпавядаць яго зместу, а гэта магло стацца, калі б у ім было месца на невялікую гістарычную дзялянку, ілюструючую прынамсі жыццё Кастуся Каліноўскага.

Праўда, усё гэта звязана з сур'ёзнымі коштамі, але нельга даказваць, што гістарычная дзялянка музея будзе больш

(Працяг на стар. 7)

Спорт

Нуда, нуда і раптам не ведаем, што выбраць: аэрадром, галю Ягелёніі, стадыён? Гэта па-беластоцку. Значыць — не чакай перамен. Цягнуў і IX самалётны чэмпіянат Польшчы, які сёлета адбыўся, менавіта тут, маніў баксёрскі матч, цікава было таксама пабыць і на стадыёнах, дзе шмат было спартыўных мерапрыемстваў. А ў звыш-стотысячным горадзе так павінна быць заўсёды, не толькі ў «вялікае свята». Але гэта ўжо іншая справа. А што ў спартыўных выніках? Баксёры беластоцкай Гвардыі, выйграўшы з альштынякамі, паважна наблізіліся да варот II лігі. Трапіць у іх цяпер, апрача беластачан, мае толькі тэарэтычна шанцы варшаўская Паланія. Спадзяемся, што беластачане не праспяць аказіі. А ўсё магчыма.

На футбольным фронце не малыя сенсацыі. Абмалоджаная зборная краіны 9:0 абыйграла зборную Нарвегіі. Гэта рэкордны вынік. Адзін з сёлеташніх аўтсайдэраў I лігі Рух атрымаў перамогу над лідэрам Гурнікам Забжэ. З гэтага скарыстаў навічок Шамберкі, які зноў выйшаў на першае месца. З няўдачы лідэра скарыстаў і навічок II лігі, нашумеўшая Люблінянка, якая таксама заняла пакінутую раней першую пазіцыю. Урэшце змяніўся і лідэр беластоцкай лігі. Аказваецца, не трэба было чакаць на гэта да непасрэднай сустрэчы нурэцкіх гусараў з Мазурам. Нурэц здаў свае пазіцыі ўжо ў Чорнай Беластоцкай, дабіўшыся там у Скры толькі нічыёй. На гэта чакалі элчане. Разграміўшы 8:0 бельскі Тур, яны ўпэўнена выйшлі перад гусараў.

У мінулым тыдні мы пісалі аб свяце беларускіх балельшчыкаў. Было яно нядоўгім. Пасля бліскучай перамогі мінскіх дынамаўцаў над небяспечным Нафтавіком, прыйшоў пройгрыш 0:2 ташкенцкаму Пахтакору, які займае апошняе месца і нічыя з ленінградскімі аднаклубнікамі, якія займаюць перадапошняе месца. Беларусы спалі з пятага на шостае месца.

Аут

Хроніка

■ 8 верасня ў Варшаве адбыліся цэнтральныя дажынкі. Гаспадаром дажынак быў I-шы сакратар ЦК ПАРП — Уладзіслаў Гамулка. Каля 40 тысяч сялян, якія прыехалі на дажынкі, выслухалі прамову Ул. Гамулкі. Беласточчыну на дажынках рэпрэзентавала каля 2500 сялян.

■ 7 верасня працоўныя краіны адзначылі «Дзень чыгуначніка». У Беластоку адбылася ўрачыстая акадэмія, на якой прысутнічаў намеснік міністра камунікацыі — Ян Рустэцкі. 70 чыгуначнікаў Беласточчыны атрымалі адзнакі перадавога чыгуначніка.

■ 3 верасня наведаў Беласточчыну намеснік прэм'ер міністра ПНР — Стэфан Ігнар. Ён пазнаёміўся з водна-меліярацыйнымі аб'ектамі Беласточчыны.

■ 5 верасня ў Беластоку пабываў міністр сувязі ПНР — Зыгмунт Москва і наведаў будову пункта тэлебачання ў Крыніцах.

■ Ад 3-га да 5-га верасня выступаў у Беластоку славуты Цэйлонскі балет. Цэйлонскія народныя танцы захапілі жыхароў Беластока.

■ 3 верасня ў Беластоку пры вуліцы Сухэй адкрыта новую школу тысячагоддзя. Гэта трэцяя ў Беластоку і 24 у ваяводстве школа-помнік тысячагоддзя нашай краіны.

■ 5 верасня ў вёсцы Уснар на Сакольшчыне выбух пажар. У пагашэнні яго прыняла ўдзел каманда пажарнікаў з тэрыторыі Беларускай ССР, якая пераехала дзяржаўную граніцу, каб дапамагчы суседзям у няшчасці. Быў гэта першы выпадак такога супрацоўніцтва ў гісторыі нашага пажарніцтва.

■ 6 верасня прыехалі ў Беласток прадстаўнікі Балгарскага кінафільма. Яны сустрэліся з жыхарамі горада ў кіно «Сырэна», дзе пачалася дэманстрацыя балгарскага кінафільма «Бедная вуліца».

Яшчэ праз тры дні ў берлінскім кабінеце генерала Зейферта раздаўся званок гарадскога тэлефона.

Генерал зняў трубку, назваў сябе.

— Пане генерал, з вамі гаворыць Карл Айпель.

— Айпель? Вы ў Берліне?

— Так, пане генерал.

— Што здарылася?

— Нам неабходна як найхутчэй сустрэцца.

— Дзе вы цяпер?

— На скрыжаванні Унтэр-дэн-Ліндэн і Фрыдрыхштрасе.

— Чакайце мяне там.

— Зразумеў, пане генерал.

— Хвілінку!.. Але як я вас пазнаю?

— Не хвалюйцеся, я падыйду.

243

Павесіўшы трубку, Аскер выйшаў з тэлефоннай будкі, пахадзіў па тратуары, спыніўся каля афішнай тумбы.

Неўзабаве каля тратуара прытармазіў аўтамабіль. За рулём сядзеў самавіты мужчына ў цывільным. Аскер адзначыў дарагі зграбны капялюш, выгалены твар, белы крахмальны каўнерык, пярсцёнак з каменем.

У сваю чаргу Зейферт аглядзеў стаячага на тратуары чалавека. Той быў у акулярах з жаўтаватымі шкламі. Кароткі пінжак і нагавіцы гольф падкрэслівалі лініі яго моцнага, добра развітага цела. На галаве сядзеў зялёны аўстрыйскі капялюш з куртатымі, быццам абкусанымі палямі.

Яны сустрэліся вачыма, Зейферт прыкрануўся да кнопкі сігнала. Аскер шагнуў наперад, дзверцы аўтамабіля адчыніліся, і ён аказаўся на сядзенні, побач з эсэсаўскім генералам.

— Ну, — сказаў Зейферт, калі машына выбралася на сярэдзіну вуліцы, — ну, слухаю вас, пане...

—Айпель, — падказаў Аскер.

— Так, пане Айпель. Дык што ў вас здарылася?

Аскер расчыніў бумажнік, выняў абломак грабянца і падняў так, каб Зейферт мог яго разглядзець, не адрываючы ад дарогі вачэй.

Генерал выцягнуў з жылетнай кішэні другую частку пароля.

— Упарадку, — сказаў ён, упэўніўшыся, што часткі грабянца зышліся. — Але навошта вы прыехалі? Сунуцца проста ў Берлін!...

— Я не мог інакш.

244

— Што ж здарылася? — у голасе Зейферта гучала злосць.

— Я б на край свету дастаўся, калі б гэта памагло захаваць тайнік і архівы.

— Захаваць тайнік? Што ўсё гэта значыць?

— Дзіўна. — Аскер злосна рухнуў плячом. — Быццам вы не ведаеце, што Карлслуст бамбяць!

— Што такое? — Зейферт усім корпусам павярнуўся да субяседніка. — Што вы сказалі?

— Бамбяць, — паўтарыў Аскер. — За тры дні было тры налёты.

— Не можа быць!

Цяпер быў здзіўлены Аскер.

— Вы сапраўды не ведаеце аб гэтым? — спытаў ён.

— Вядома, не. З групенфюрэрам Упіцам мы былі ў ад'ездзе, далёка адсюль, на ўсходзе, вярнуліся гэтай ноччу. Але, мой Бог, хто ж бамбіць Карлслуст?

— Рускія.

Зейферт прысвіснуў.

— Думаеце, намацваюць?

— Упэўнены.

— Чакайце, чакайце. — Зейферт скурчыў плечы. — Усё гэта цалкам непраўдападобна!..

— Што ж, я магу і памыліцца. — Аскер дастаў з кішэні і разгарнуў карту Карлслуста. — Мяркуйце самі. Сінім абазначаны аб'екты, якія бамбілі пры першым налёце, пазаўчора. Карычневая штрыхоўка — вынік учарашняга налёту. Чырвоным адзна-

245

СВЯТА ЎРАДЖАЮ

Згодна са шматгадовым звычаем 1 верасня адбыліся ў Беластоку Ваяводскія дажынкі. Асноўныя дажынкавыя ўрачыстасці праходзілі на гарадскім стадыёне ў парку «Звяжынец». Сабралася тут тысячы людзей — сялян і жыхароў Беластока.

На ганаровай трыбуне побач старасты дажынак, старшыні перадавога сельгасгуртка з Пянькоў (Беластоцкі павет), тав. Янкі Азяблы, члены экзекутывы Ваяводскага Камітэта ПАРП на чале з паслом Аркадзем Лашэвічам, Прэзідыум ВРН са старшынёй Стэфанам Жмійкам і прадстаўнікі Ваяводскага праўлення Саюза Сельскагаспадарчых гурткоў з Язэпам Родзікам, прадстаўнікі іншых устаноў і прадпрыемстваў.

Пасля ўрачыстасцей на стадыёне сяляне, прыбыўшыя на дажынкі, маглі паглядзець багатую мастацкую частку. Між іншым выступала «Лявоніха».

Каго не цікавілі песні і танцы, мог пазнаёміцца з экспанатамі сельскагаспадарчай выстаўкі. На выстаўцы паказваліся найлепшыя дасягненні сялян Беласточчыны ў вырошчванні розных сельскагаспадарчых культур. Найбольш аднак месца займала сучасная сельскагаспадарчая тэхніка. Тут можна было пераканацца, што сапраўды ёсць магчымасці для таго, каб аблегчыць працу сялян, каб зрабіць яе больш прадуктыўнай.

(вр)

ПАМІЖ БУРАМІ НЯМА ЗГОДЫ

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

Сем'яў з прозвішчам Бура шмат у бандароўскай аколіцы. Пэўна, будзе з пятнаццаць год таму назад, калі пазлавалі між сабою двух Бураў — Сцяпан з Іванам.

Усяму вінаваты склеп — звычайны, мураваны склеп, якіх многа цяпер тут. Даўным — даўно пабудаваў яго Іван, калі яшчэ і пра цэмент мала хто ведаў.

— Не думайце, сем кароў каштаваў склеп!

Сем ці шэсць, а мо' пяць кароў — няважна. Досыць, што пару год перад вайною рашыўся ён перабудавацца на другі пляц — на калонію, як гавораць гаспадары. Падпісаўся, што зробіць гэта на працягу трох год; падпісаўся, што пасля гэтакага тэрміну незабраныя будынкі пяройдуць на ўласнасць новаму гаспадару — Сцяпану.

Іван перабудаваўся пасля вайны, але склеп пакінуў на старым месцы.

— Дакуль будзе стаяць гэта завада? — крактаў Сцяпан.

— Забярэм, ну, забярэм...

Іван любіць падысці чалавека, залагодзіць справу. Раз яблык падкіне Сцяпану, другі раз яшчэ якой-лень гародніны не пашкадуе і няшчасная размова заціхала. Добра жыць у згодзе беднаму Сцяпану з багатым Іванам...

Іван не спяшаючы ссыпаў бульбу, прыкрываў ад марозу, і з іроніяй паглядаў на суседаў мізэрны склепік, што ледзь выстае з-над зямлі.

Мір трываў да пары. Людзі шэпчуць, пасмейваюцца:

— Эгэ, Сцяпан! Гэта тваё... нашто чакаеш?! — Займай і кропка! — Не ўступай!!

Пачуўшы такое Іван мамантальна змяніў спосабы. Прыкрыкнуў на Сцяпана:

— Чаго, ну, хочаш? То ж склеп на маёй бацькаўшчыне стаіць!

Іванаў сын, Пятро, замахаў сякераю:

— Ану, лезь!..

Іван з Пятром ведалі, што гавораць; відаць, спадзяваліся, што тая перадваенная распіска загінула недзе ў час ваеннай завірухі. Напэўна! І таму былі здзіўлены, калі аказалася, што пералічыліся. Сцяпан адшукаў гэты дакумент у беластоцкіх архівах і сам не спадзяваючыся благога, даў пачатак праўдзівай буры.

Адн'аго разу паявіўся міхалоўскі камендант Лапінскі:

— Чаму не дазваляеце Івану выбраць бульбы са склепу? Ён усыпаў — ён павінен браць!

Не паспеў Сцяпан здагадацца, якая хітрасць крыецца за ўсім тым, як прыводзіць Іван у склеп двух чалавек з Багнюкоў: Міхася Грыку і Сцяпана Чабана.

— Глядзіце, як пагніла, ну, мая бульба! Глядзіце! Пасаліў, хам, бульбу! Паса-ліў!!...

— Малога мяне бачыш!? — затросся Сцяпан.

Незадоўга паехалі ўсе на суд у справе пасоленай бульбы. Іван атакаваў з разгарам:

— Высокі Суд! Прапала бульба — многа прапала бульбы — семдзесят метраў прапала бульбы...

Багнюцкія сведкі тапталіся з нагі на нагу і цвярдзілі, што фактычна, не дагледзеўшы маразамі кожны можа намарнаваць сабе бульбы, а Сцяпан ухапіўся за адзіны ратунак:

— Раз пасоленая бульба, дык трэба яе пакаштаваць!

Сцяпан паціснуў плячыма і сказаў:

— Мы і самі ведаем гэта, паночку...

— Ну!

— ...Але ж ніхто тут не перашкаджае...

Міліцыянер пайшоў. Яго роля закончылася. — Справа выяснена!

Суддзя усміхнуўся. Іван хутка змяняе лінію атакі.

— Не дапусцілі мяне, пане, каб дагледзець бульбу, ну, акапаць.

— Якім чынам не дапусцілі?

— Плот паставілі.

Суддзя нецярпліва зірнуў на гадзіннік і сказаў:

— Маюць права!

Канец суда.

Насталі камедыі і суседзям, і ўсёй вёсачцы. Вось угледзіць Іван з Пятром, што ў Сцяпанавай хаце нікога няма, і давай крадком прабірацца да склепа. Адаб'юць парканіну — Пятрук лезе выпратаць яму, а Іван старажуе. Значыць задумалі зноў засыпаць асенні ўраджай. Аж сусед Уладзік (таксама Бура) кажа Сцяпану:

— Слухайце, Іван мерыў тычкаю ваш гародчык...

— Нашто?

Так і не даведаўся Сцяпан толкам, ча...о спадзявацца? Зваліла яго цяжкая хвароба. Памёр. Павестку на новы суд квітаваў ужо яго сын, Мікалай. Ён пераняў на сябе бацькава змаганне за склеп — ездзіў да адваката, які за праданую кароўку ўзяўся бараніць іхняй рацыі.

Тым разам Іван захацеў выкупіць пляц пад склепам! Кошт ірундовы, некалькі злотых... Спыталі яго:

— У склеп не будзеце вазіць бульбы самалётам?

— Не, ну, праз гародчык...

— Ага...

Суддзя Скваркоўскі стрымоўваў нервы, як толькі мог. Прасіў ласкаю:

— Пагадзіцеся, людкове.

— Чаму не, можам, — адказвае Мікалай.

— Добра! — забубніў Іван. — Няхай адкупляе аб'ект за 150 тысяч злотых (у старой валюце).

— Ну - й упарты вы, пане Бура, — уздыхнуў Скваркоўскі.

Іван на некаторы час перастаў судзіцца. Ці пераняўся ён словамі суддзі, ці расчараваўся тым, што нічога не мог высудзіць — невядома. Даволі таго, што як бы абціх і стала спакайней. Тады Мікалай рашыў, што пара карыстацца склепам. Але як, калі Іван не скінуў замка? Падыйшоў да солтыса Ёзіка Прылажынскага, а той клікнуў Івана.

— Чаго, ну, хочаш?

Мікалай пабялеў.

— Не ведаеце, чаго я хачу!?

— Твой тата разумнейшым быў, ды не даў рады скінуць і ты не скінеш, смаркач!

Вось цэлая гутарка.

Мікалай зашчаміў зубы і прыняўся будаваць сабе навюткага склепа — побач, паўкрока далей. Выкапаў яму — пападоўб кіркаю, бо якраз гліна папалася.

— Капай, капай, дурню.

Мікалай не цярпеў сівога Івана; бег прэч ад ягоных пасмешак.

— Будуй, будуй, здыхляку.

Пасярэдзіне вёскі расце ліпа, куды вясною і летам зыходзіцца народ на пагаворкі.

— Пастой, ну, пагаворым, — перапыніў Іван Мікалая.

— Няма калі...

— Паслухай, хачу разабраць склеп...

— Бяры, — аскаліўся Мікалай. — Вярні кошты судоў, кошты падаткаў за гэту зямлю, на якой стаіць склеп, і можаш яго забіраць.

— Го, які разумны!... Павалок дзед Іван у суд Кольку, а там запыталі:

— Чаго зноў трэба вам, пане Яне?

(Працяг на стар. 4)

Хлеб і соль нясе староста дажынак Янка Азябла. Побач яго І-шы сакратар Ваяводскага Камітэта ПАРП тав. Аркадзь Лашэвіч (злева), старшыня Прэзідыума ВРН Стэфан Жмійка (справа) і старшыня ваяводскага праўлення Саюза сельскагаспадарчых гурткоў Язэп Родзік.

Фота З. Зарэмба

чана тое, што савецкія самалёты апрацоўвалі сёння перад світаннем.

Зейферт прытармазіў, паглядзеў на карту. Ужо з першага позірку было ясна, што раён бамбёжкі памалу, але настойліва набліжаецца да лесу на беразе Эльбы, ля моста, дзе разыходзяцца дарогі.

— Ну? — Аскер зложыў карту.

Генерал не адказаў.

— Шэф раз'юшаны, — сказаў Аскер.

— Ён ужо ведае?

— Яму паведамлена яшчэ ўчора.

— Што ж рабіць?

— Не ведаю. — Аскер вытрымаў паўзу. — Адно ясна: калі рускія будуць працягваць такімі ж тэмпамі, то дзён праз пяць—шэсць дабяруцца да сховішча. Тады архівы ўзляцяць у паветра.

Аскер змоўк. Маўчаў і Зейферт. Прайшло некалькі мінут. Аўтамабіль павярнуў на нейкую вуліцу, затым зрабіў другі зварот і паехаў назад.

— Мне трэба ва ўпраўленне, — сказаў генерал.

— Але мы ж нічога не вырашылі.

— Сустрэнемся вечарам. У дзевяць гадзіць, на тым самым месцы.

*

Вечарам Зейферт прыбыў на месца сустрэчы ў вызначаны час. У машыне быў яшчэ адзін чалавек.

— Пазнаёмцеся, — сказаў генерал. — Гэта групенфюрэр Упіц. Ён будзе кіраваць перавозкай архіваў у новае сховішча.

Аскер на момант прыплюшчыў павекі, хаваючы загарэўшыя ў вачах агеньчыкі.

246

Ён ведаў: цяпер, амаль за семсот кіламетраў адсюль, па той бок фронта, у маленькім гарадку каля Варшавы, толькі што адбітым у фашыстаў, кіпіць падрыхтоўка да заключнага этапа аперацыі. У гарадок прыбываюць дзесяткі ўдзельнікаў аперацыі, на размешчаны непадалёку аэрадром сядаюць самалёты спецыяльнай службы. Там жа знаходзяцца кіраўнікі і старшыя таварышы Аскера — генерал Лыкаў і палкоўнік Рыбін. Усе яны рыхтуюцца прыйсці на дапамогу дзейнічаючым у Карлслусце разведчыкам, каб давесці да канца задуманае. Але ўсё акажацца дарэмным, калі Аскер і яго сябры не даб'юцца галоўнага — не заставяць фашыстаў эвакуіраваць карлслусцкі тайнік.

І што ж, здаецца, удалося!

— У новае сховішча? — перапытаў Аскер. — Пасля сустрэчы з вамі мне таксама прыйшла ў галаву гэтая думка. Што ж, думаю, шэф будзе задаволены. Але я баюся, што руская разведка можа перашкодзіць.

Ён стараўся гаварыць спакойна, але цяпер не пазнаваў уласнага голасу.

— Бамбардзіроўкі ў Карлслусце — работа рускай разведкі. — Зейферт уключыў перадачу і рушыў аўтамабіль.

— Не магу сабе ўсведаміць, навошта гэта рускім! — Аскер паціснуў плячыма. — Ім патрэбны архівы, але не папялішчы.

— Вядома, — усміхнуўся Упіц. — Але калі да архіваў немагчыма дабрацца, іх лепш знішчыць, чым аддаць праціўніку.

247

— Вось яно што, — працягнуў Аскер.

—У вас будзе сувязь з Тэдарам? — спытаў Зейферт.

— Так, раніцай.

— Можаце перадаць: Упіц выязджае ў Карлслуст. Туды ж выклікана калона.

— Калі?

— Буду там заўтра, у другой палавіне дня, — сказаў групенфюрэр.

— А калона?

— Прыедзе пазней, ноччу.

— Грузавікі?

— Так. Рускія разбамбілі чыгунку, знішчылі два масты, так што нічога іншага не застаецца.

— У Карлслусце гаражы разбіты. Адкуль жа машыны?

— Вы надта цікавыя! — Зейферт панура агледзеў субяседніка.

—Такая ўжо мая прафесія, — Аскер уздыхнуў.

— Калона выклікана з Гамбурга, — сказаў Упіц.

— Вось цяпер можна гаварыць з шэфам. — Аскер выцер лоб.

— Перадайце, што паслязаўтра на світанні архівы будуць у бяспечным месцы.

Хутка машына спынілася. Аскер вылез.

— Бывайце, — сказаў ён. І, звяртаючыся да Упіца, дадаў: — Магчыма, мне давядзецца адведаць вас заўтра, у Карлслусце. Як вас знайсці?

— Званіце дзяжурнаму па абверу. Ён будзе ведаць.

(Працяг за тыдзень)

248

Кляшчэлі ў Годзе Беластоцкай зямлі

28 жніўня 1963 года быў урачыстым днём для жыхароў Кляшчэль. У гэтай асадзе адбыліся ўрачыстасці пераказання басейна для плавання пабудаванага грамадскім чынам. Гэта ўжо другая інвестыцыя, пераказаная ў карыстанне ў «Годзе Беластоцкай зямлі» на тэрыторыі Гайнаўскага павета, пабудаваная чынам грамадства.

Высакародны пастулак жыхароў Кляшчэль паказаў яшчэ раз, што ахвярнасць і грамадскія намаганні ў дзейнасці становяцца адным з галоўных шляхоў хуткага павышэння ўзроўня культурнага жыцця рознага асяроддзя, асабліва аддаленага ад большых культурных пунктаў.

Гэты басейн будзе выконваць сур'ёзную грамадскую функцыю, створыць лепшыя ўмовы да развіцця спорту ў грамадзе Кляшчэлі, прыспешыць яго развіццё. А шпарчэйшае развіццё спорту, шырэйшы аб'ём яго дзейнасці, больш масавы ўдзел у ім людзей, вышэйшая культура спартыўнага жыцця абазначае больш радасці для людзей, больш здароўя, а таксама ўсебаковага развіцця.

Цэнная была ініцыятыва ў пабудове гэтага басейна, якая пакіне трывалы помнік Тысячагоддзя, помнік святкавання ў Годзе Беластоцкай зямлі.

Важным значэннем з'яўляецца тое, што станоўча прыступілі да будовы гэтага аб'екта на вартасць 1000000 зл., дзе чын жыхароў пры пабудове перавысіў 70% гэтай вартасці.

У сувязі з гэтым святам адбыліся выступленні мастацкіх калектываў са школы ў Кляшчэлях і ЗДК «Калеяж» з Чаромухі, згадуй згадуля, паказ штучных агнёў, танцы, спартыўныя і плавальныя спаборніцтвы, а таксама футбол паміж камандамі Белавежа — Кляшчэлі. Выйгралі футбалісты Белавежы 6:2.

У гэтай грамадзе акрамя пабудаванага басейна і лазні рэалізуюцца дарожныя, меліярацыйныя і лесанасаджальныя чыны. Плануецца таксама пабудову чынам Грамадскі дом культуры ў Кляшчэлях.

Язэп Казак
фота аўтара

Старшыня прэз'дыўм ВРГ тав. Стэфан Жмтйка перарэзвае стужку на басейне для плавання ў Кляшчэлях.

РЭАЛІЗАЦЫЯ ЗАДАННЯЎ АХОВЫ РАСЛІН

На тэрыторыі павета паклікана 175 перадавікоў аховы раслін, якія былі перашколены на аднадзёных курсанарадах у месяцах снежані 1962 г. і ў сакавіку 1963 года.

Як дабавачны элемент у падрыхтоўцы да распачацця працэдуры аховы раслін — ГС-ы сарганізавалі ў лютым бягучага года нарады з актывам у справе размеркавання і прымянення сродкаў аховы раслін. ГС арганізаваў пункты пазычання прылад аховы раслін у Новым Беразове, Чыжах і Старым Беразове. Недахопы апаратуры аховы раслін дапаўнялі два існуючыя на тэрыторыі павета ПОМ-ы ў Нарве і Кляшчэлях праз 88 сельскагаспадарчыя гурткі і ГС-ы.

Ахову збожжа праз запраўку высеянага пасяўнога зерня на плошчы 3.055 га.

Найлепш выглядае ў павеце барацьба з пустазеллем хімічным спосабам. План хімічнай барацьбы з пустазеллем у збожжы ярым і азімым складаў 3.093, якога выкананне складае 42%. У перыядзе ад 1 да 30 чэрвеня б.г. сарганізаваны быў месяц барацьбы з пустазеллем. Праведзены

Аддзелам сельскай гаспадаркі кантроль паказаў занядбанне з боку аграномаў. Напрыклад, агр. грам. А. Харкевіч не даглядаў знішчэння чортапалоху ў плантацыях белай канюшыны і аўса ў вёсках Чыжы, Лушчэ, Лянева, а грам. Вавжэнюк — знішчэння чортапалоху ў збожжы ў вёсцы Кленікі і калоніі Слівова.

На тэрыторыі павета апырскванню супроць бульбяной хваробе падлягае 810 га. Непакоіць той факт, што сяляне не разумеюць важнасці гэтай справы. Пакараных было ў вёсках Новакорніна і Новым Беразове штрафам па 500 зл. 39 сялян.

План зімовага апырсквання фруктовых дрэвак быў перавыкананы, бо на планаваныя 5760 выканана 7900 апырскванняў фруктовых дрэвак.

На тэрыторыі цэлага павета праводзіцца назіранні над выступленнем, а таксама ўзмацненнем хваробы і шкоднікаў раслін. З гэтай мэтаю паклікана 24 карэспандэнты, заданнем якіх з'яўляецца пераказванне інфармацый аб назіранні, якое праводзіцца, праз паведамленні і справаздачы да Ваяводскай станцыі карантыну і аховы раслін у Беластоку.

Для паляпшэння працы карэспандэнтаў ёсць апрацаваны Аддзелам сельскай гаспадаркі Прэзідыум ПРН у Гайнаўцы месячны аб'ём працы сігналізатара, які паведамляе, над якімі хваробамі і шкоднікамі раслін трэба праводзіць назіранне ў даным месяцы.

У выніку праведзеных назіранняў у павеце выкрыта: рака фруктовых дрэвак, яблычнага квяцяка, тшмелінава-буракoвую мошку, пхэлкі на ільне, каларадскага жука, мошку на бульбе і т.п.

У бягучым годзе да сігналізацыі дакупілі, між іншым, 5 бляшана-сеткавых ізалятараў, апарат да даследвання клубняў бульбы, апарат Фэновіча, камплект зашклёных шафак аб хваробах і раслінных шкодніках. У найбліжэйшы час будуць мець тэрмаметры, мікраскопы і шмат іншага абсталявання.

ЯЗЭП КАЗАК
Гайнаўка

Паміж Бурамі няма згоды

(Працяг са стар. 3)

— Вывезці, ну, разабраць...

— Трэ' было зрабіць гэта дваццаць год таму назад!

Іван загарэўся, кінуўся на адно: колькі б з яго не дзівавалі суддзі, колькі б з яго не здзерлі адвакаты, але склепа дарма не прапусціць, не. — Хопіць паблажкі! Чыркнуў вялізную апеляцыю аж у Ваяводскі суд, каб Колька сплаціў яму 20 тысяч злотых ды нейкія там працэнты ад сумы.

— Адурэць можна, — жартавалі канцылярысты. І Іван атрымаў далікатную паперку, у якой многа напісана, але сэнс кароткі:

— Беспадстаўна дамагаецеся, пане Бура!

Чуў я прымаўку, што навука каштуе грошы. Чалавек больш-менш пратурзаны па судах згодны з гэтай прымаўкай. Найдаражэйшай, — найкаштаўнейшай навукай ёсць навука судзіцца. Іменна, Іван паказаў сябе тут надта лоўкім, хаця і не па гадах, вучнем. Выходзіць, — прызналі ў ваяводстве яўную дурноту валакіты з Колькам і ён, Іван, таксама чым хутчэй пацвердзіў (а як жа!), што не меў рацыі за ўсе дзесяць мінуўшых год, бо столькі ўжо судзіліся. што яны сабе думаюць у гэтых судах...

Адгадалі зласліўцы — дальбог, адгадалі! Бо Іван на грашыска запасны чалавек. Уміг знайшоўся адвакат Вішнеўскі і справу пастаўлена так, каб правесці пераашацоўку гэтага склепа. І вось

Аднак, зараз жа, чуць ні назаўтра, паслаў у павятовы суд новы «пазыў» на Мікалая, у якім абвінаваціў яго ў няслушным узбагачэнні. Чулі? А гэта ўжо другая справа... Адбываецца ізноў суд, за які заўсёды плаціць Іван — тым разам 800 зл. — і прызнаюць, што Мікалай напраўду няслушна ўзбагаціўся на... 21 злоты, якія абавязаны заплаціць Івану. (Аўтар не памыліўся, калі напісаў — **дваццаць адзін злоты**). Мабыць, першы раз у жыцці стары адчуў сябе абражаным.

— Го, усяго 21 злоты!?

— Вы маеце многа грошай... падайцеся далей...

Мікалай едзе ў Беласток на пяты — дзесяты суд. Гэтым разам начыталі яму не 21 зл., але звыш шасці тысяч! Колі валасы падняліся на галаве ад неспадзяванага пройгрышу і патопаў «шукаць праўды» штораз вышэй і вышэй, ажно вясеннім ранкам пастукаўся ў абітыя скураю міністэрскія дзверы. Папрасілі яго сесці на плюшовым фатэлі і расказаць сваю бяду.

Загаварылі ў Міністэрстве справядлівасці аб патрэсканым ад старасці склепе Буры ў малюткай вёсачцы Бандары, што на Беласточчыне.

*

Наведаў і я гэту вёсачку. Хата Івана Буры стаіць упачатку.

— Апішыце, усё апішыце, — уцешыўся ён. — Напішыце, як Мікалай летам скочыў да майго сына з нажом, во! І крычаў, што гэты склеп гранатаю разарваў бы, каб ведаў, што за яго прыдзецца плаціць, як за чужы!! І дабаўце яшчэ, што я даваў яго бацьку яблык нат' больш, чым нарадзіла б яму яблыня, якую хацеў ён пасадзіць на месцы склепа...

Перабіваю гэты струмень Іванавых «дабрадзейнасцей» і пытаю на чатыры вочы:

— А што вы зрабілі б на месцы Сцяпана і Мікалая?

Іван злосна ўтаропіўся на мяне і выцадзіў:

— Я б, ну, на іх месцы даўно разбіў бы, ну, разваліў бы і выкінуў бы гэты склеп і **абцяжыў бы нас** коштамі.

Сёння маем 1963 год. Першыя суды завяліся ў Бураў у 1948 годзе.

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

Грошы скачуць па балоце

(Працяг са стар. 1)

тых чыстага даходу. Старшыня спулдзельні, інжынер Тэрлецкі пабываў нават у Францыі, каб лепш арыентавацца ў жабечым рынку. У рэзультаце з Французскімі купцамі была падпісана ўмова на дастаўку ў бягучым годзе 15 тон жаб. Нашыя жабы ў такіх краінах як Францыя ці Швейцарыя зрабілі вялікую кар'еру. Маленькая жабеча патраўка, напрыклад, у Францыі каштуе 3 долары. Паводле курсу ПКО гэта ў нас больш-менш дае 210 злотых, або 4 кілаграмы добрай каўбасы.

БЕЛАСТОЦКІЯ ЖАБЫ НАЙЛЕПШЫЯ

Гутарку нашу перарвала мітусня за дзвярыма. Гэта з пошты прывезлі пасылкі са свежымі жабамі. Мы прайшлі калідорам у пpасторнае памяшканне, застаўленае драўлянымі скрынкамі. Тут прысланыя па пошце пасылкі камісійна ўзважваюцца, распакоўваюцца і жабкі скачуць у скрынкі, дзе будуць пасартаваны паводле велічыні. У скрынках аж кішыць ад жаб. Усе яны наладжваюць такі жабечы канцэрт, што хоць вушы затыкай.

— Як іх і налапаць столькі? — пытаем.

— Вядома, сам не налапаў бы. — адказвае інжынер Мазухоўскі. — Спулдзельня супрацоўнічае са звыш 100 лоўцамі жаб на тэрыторыі краіны. За кожны прысланы кілаграм жаб спулдзельня плаціць 35 злотых і 20 грошы. Патрабуецца, каб жабы былі не меншыя чым па 4 дэкаграмы і не большыя чым па 12 дэкаграмаў адна. Ну, і зразумела, каб былі жывыя. Зараз па атрыманні жаб спулдзельня высылае лоўцы грошы і апакоўку на ўласны кошт.

Якая патрэбная апакоўка да перасылкі жаб? Звычайная драўляная або фанерная скрыначка вышынёй да 15 сантыметраў. Вышэйшыя скрыначкі не надаюцца, бо калі ёсць шмат месца, дык жабы ўзбіраюцца адна на другую і душацца. Скрыначка ўнізе павінна быць шчыльная (каб не высоўваліся жабам ногі і не ламаліся ў час падарожжа), а ў версе трэба пракруціць дзіркі, або пакінуць шпары (каб даходзіла паветра).

У скрынку не трэба ўкладаць ні пяску, ні травы, ні ежы. Жабы выдатна пераносяць падарожжа. Могуць таксама некалькі дзён зусім не есці. Абы толькі даходзіла паветра. Такую скрыначку можна занесці на кожную паштовую ўстанову і выслаць як экспрэсавую пасылку на адрас: RZS „Czerniaków". Warszawa ul. Statkowskiego 53. Наверсе скрыначкі варта напісаць: żywe żaby.

— Нядаўна, — гаворыць інжынер Мазухоўскі, — спулдзельня атрымала першую партыю жаб з Беласточчыны. Прыслаў іх Лявонь Бандарук, які жыве ў Беластоку. Надзвычай прыгожыя жабы. Праўду кажучы, мы яшчэ такіх і не мелі.

— Ці з гэтага можна разумець, што вы на Беласточчыне ахвотна куплялі б жабы?

— Так. Калі лічыць па пасылцы Бандарука, дык на Беласточчыне жабкі — пальчыкі лізаць! А магчымасці продажу неабмежаваныя. На будучы год мы намераны выслаць за граніцу 20 тон жаб. Югаславія, напрыклад, высылае ў год каля 100 тон жаб. А ў нас жа магчымасці не меншыя. Сезон лоўлі жаб не кароткі. Ад мая, аж да лістапада. Некалькі кілаграмаў жаб злавіць адвячоркам — гэта зусім лёгка. Каму ж гэта на гаспадарцы пашкодзіць дадаткова зарабіць некалькі тысяч злотых. Грошы скачуць па балоце, трэба іх толькі злавіць. Спулдзельня са свайго боку, каб заахвоціць сялян да лоўлі, за кожныя дастаўленыя 500 кілаграмаў жаб плоціць дадаткова прэмію 2500 злотых.

— Ці жабы сапраўды смачныя? — пытаем на развітанне.

— Шкада, што вы не прыехалі ўчора, — адказвае інжынер. — Да нас прыязджаў спецыяліст, які дэманстраваў спосаб падрыхтавання жаб да спажыцця. Спажываецца толькі жабечы клешні. Аб'ядзенне! Смак падобны да маладзенькай курацінy, або да высакаякаснай рыбы. Але для нас, найсмачнейшыя дэвізы, якія плоцяць заграфічныя купцы за нашыя зялёныя жабкі.

В. БАРШЧЭЎСКІ

ЗЯЛЁНАЯ ЖАБА

Яна найбольш сустракаецца там, дзе разліваюцца рэкі, або праводзяцца меліярацыйныя працы. Ёсць іх поўна ў азёрах, рыбных сажалках, глінянках і на дрыгвяністых балотах.

Калі на паверхні вады нешта паварушыцца, або звяртае ўвагу адменным колерам, зараз жа да таго прадмета прыбліжаюцца жабы. Калі ноччу побач вады выкапаць ямку, раніцай, як звычай, знойдуцца ў ёй жабы.

На з'моўку жабы выбіраюць месца блізка вады, дзе вецер нанёс купы сухой травы і водарасцяў. Яны хаваюцца ў гэтае смецце і спяць да вясны.

Жыве 12—16 год. Расце пастаянна, але найхутчэй да 5 ці год жыцця. Палавую спеласць асягае ў 3-ім годзе жыцця. Мае дасканалы слых і зрок.

ІХ СВЕТЛАЯ ШКОЛА

(3 ВЕРАСНЯ Ў ЛУПЛЯНЦЫ)

Сярод шэрасці вясковых аднародных хат гэты будынак выглядае як казачны палац, што залатая рыбка сваёй сілай выкінула з дна мора. Толькі не для злой ненасытнай старухі ён. А для вялікавочых, загарэлых на лугах і палях, белабрысых (у 99%) дзяцей з Луплянкі. Таксама для іх настаўнікаў. Гэта новая школа. Здалёк вабіць яна беласцю сцен і запахам свежай фарбы. Раннее і скупое сонца іграе на яе ясных сценах, адбіваецца ў шматлікіх вокнах.

Дзверы новай школы адкрыты. Уваходзім...

Вітай школа! — верш у выкананні дзяцей гучыць тым актуальней, што вітаюць яны новую школу.

Вароты новага школьнага пляца адкрыты. Настаўнікі вітаюць цябе сардэчна. За плячыма горба дзяцей, якія тут мабыць ад світання — кожны хоча сабе выбраць найлепшую лаўку. Абголеныя галоўкі хлопцаў, як макаўкі. Без валасоў выглядаюць неяк большыя. Міжвольна пралятае думка — разумныя, мо' будучыя вынаходцы, вучоныя. Сонечны зайчык бегае і па тварах настаўнікаў. Заўважаю; пасля канікул і як бы змучаныя. Потым размаўляем і я пачынаю разумець: для іх канікулы былі заканчэннем будовы школы, падрыхтоўкай увайсці ў яе парогі — для іх не было канікул, была работа і клопаты, але цяпер як гаспадары вітаюць тут кожнага прыбыўшага, вітаюць так, што адразу чуешся добра, свабодна і сярод сваіх.

«Якую вы маеце праграму», — пытае мяне кіраўнік школы? Не ведаю, што казаць. Праграмы я не маю. Прыехала да іх паглядзець, пазнаёміцца, пабыць гадзіну - дзве ў атмасферы радасці, надзеі і духмянага паветра. Глянуць на лес, што сцяной стаіць у даліне. Нават на гэтую лінію высокага напружання насупраць школы. Кажу: я напішу пра ўсё ў «Ніве», прачытаеце. (Школа выпісвала ў мінулым годзе 30 «Ніў»).

На ўрачыстасць адкрыцця новай школы ў Старой Луплянцы маюць прыйсці дзеці з настаўнікамі з Шымак. Чакаем на іх. І вось на пляц уязджаюць веласіпедысты — маса веласіпедыстаў, не бяруся лічыць. Абстаўляюць імі загарадзь. Мяшаюцца з луплянскімі дзяцьмі, частуюцца грушамі і яблыкамі з кішэняў. Уваходзіць другая група — пешых і пачынаецца доўгачаканая ўрачыстасць. Кіраўнік з Луплянкі — Міхал Рыгаровіч вітае ўсіх. Потым са збітага натоўпу дзяцей выныраюць, як русалкі з ляснога гушчару, дзяўчынкі з букетамі. Адзін з іх дастаецца мне. Не скрываю, хвіліна надзвычай мне прыемная. З удзячнасцю падумала аб чорнавалосай прыгожай настаўніцы польскай мовы, якая, як сарыентавалася, была галоўным стваральнікам такіх хвілін.

Намеснік старшыні Прэзідыум ПРН у Беластоку выступае з урачыстай прамовай, а потым перарэзвае бела-чырвоную стужку на дзвярах школы. Бразг ключа і дзверы адкрыты.

А вось і яны — школьны аркестр: сядзяць — мандаліністы, стаяць — перкусісты.

Дзверы школы адкрыты! Абстрыжаныя галоўкі хлопцаў і дзяўчаткі з касічкамі — вясковыя дзеці штурмам пхаюцца ў гэтыя дзверы. Сімвал, метафара? І адно, і другое. І трэцяе — р э ч а і с н а с ц ь.

У абшырным калідоры слухаем выступленні аркестра мандаліністаў пры акампаніяменце дзіцячай перкусіі. Кіраўнік перапрашае за памылкі, бо толькі на канікулах сарганізаваў ён гэты аркестр і мала яшчэ вучацца. Але нам падабаўся. Таксама як вершы і песні дзяцей.

Рэдактар «Зоркі» (быў у Луплянцы разам) не стрымаў — прыпамінае пра сябе: прыедзьце ў Беласток, пакажам як робіцца «Зорка».

І час растацца. Не хочацца, ды трэба. Усяго найлепшага ў новай школе!

ВЕРА ЛЕЎЧУК

Фота УЛ. ПАЎЛЮЧУК

З увагай слухаем выступленняў школьнікаў.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Залатыя расліны

Залатыя расліны? Якія? Звычайныя, такія, якія ведае кожны селянін. Залатыя, таму што даюць найбольш залатовак, дзесяткі тысяч залатовак з гектара. Дык вось: алеістыя, лён і каноплі, цукровыя буракі, экспартовая бульба, тытунь. Гэтыя расліны найбольш рэнтабельныя.

— Што дае найбольшыя даходы? — пытаюць сяляне.

Прадстаўнікі Мазурскай фабрыкі тытуню паінфармуюць, што, зразумела, тытунь. Спецыялісты з цукроўні «Соколуў» будуць заклінацца, што буракі і толькі буракі. Працаўнікі Цэнтралі насеннай гатовыя «даць руку», што бульба-саджанцы, бо гэта экспарт, дэвізы, бо гэта да Бразіліі, Чылі і г.д.

Скажам адкрыта: усё з'яўляецца рэнтабельным, рэч ідзе толькі пра ўзровень вырошчвання, прымяненне механізацыі і хіміі, пра высокі ўраджай. Такія цукровыя буракі дадуць таксама 30—40 тыс. зл. з гектара, але пры ўраджаі, які дасць 450 ц.

Варта бліжэй пазнаёміцца з гэтай праблемай. Ёсць жа перыяд, калі падпісваецца кантрактацыйныя ўмовы і рыхтуецца зямлю пад прамысловыя расліны.

Цукровы бурак на Беласточчыне мае вельмі добрыя глебавыя і кліматычныя ўмовы. Няма ў нас праблемы т.зв. вырачэння глебы, няма «наязду» шкоднікаў, як у іншых раёнах краіны, а ўмеласці вырошчвання ў шматлікіх плантатараў з'яўляюцца ўжо на даволі высокім узроўні. На жаль, план кантрактацыі ў 1962/63 годзе быў выкананы толькі ў 69%. Бурак зрабіўся менш атракцыйным.

Апошнія пастановы сур'ёзна змянілі рэнтабельнасць вырошчвання бурака на карысць плантатара. Ёсць тады надзея, што сёлеташні план, які выносіць 1250 га, будзе выкананы. Будзем мець вялікую колькасць сыравіны для прамысловасці, а таксама корму на кішонкі (лісце).

Ужо час падумаць аб падрыхтоўцы глебы на цукровыя буракі і іншыя прамысловыя расліны. Іх патрабаванні, хаця даволі розныя, маюць шмат супольных прыкмет. Адносіцца гэта асабліва да палявых работ, якія праводзяцца восенню.

Алеістыя найлепш растуць пасля акаповых на гнаі, пасля канюшыны, люцэрны і мяшанках. Лён вырошчваем пасля акаповых, а каноплі — нават збожжавых, але пасля прымянення вялікай колькасці штучнага ўгнаення (гной, гнаёўка, кампост). Цукровыя буракі патрабуюць гною (да 400 ц/га).

Восенню вывозім гной. Потым выконваем павярхоўнае ворыва (глебу пакідаем у вострай скібе). Часта восенню даем калійнае і фосфарнае ўгнаенне. Калі тады не далі гэтага ўгнаення, то, напрыклад, пад буракі вясною: 200 кг каліевай солі, 250 кг. суперфасфату, а таксама 300 кг азотнага ўгнаення (азотняк на даўжэйшы час перад пасевамі, салетра і салетшак — пасля пасеваў).

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Неразумная цёшча і хітры заяц

Вострая цёшча, як тупая брытва і востры заяц, як голы біч! Гэтак іх у вёсцы называлі. Бардуніха, цёшча Кліма Незявайлы, была вельмі вострая языком, а тупая розумам. Як яна яшчэ была дзеўчынай, то яе пераступлілі на вуліцы сем сабак. І яна іх перамагла, бо мела востры язык.

А Клім хоць голы, але хітры і вяртлявы, як цыганскі біч.

Дачка Бардуноў была добрая і спакойная, як яе бацька, стары Зміцер Бардун.

Раз паехаў Клім на кірмаш. Вяртаючыся дамоў, бачыць — пром ля рэчкі зацумаваны. Захварэў гаспадар прому і не можна перабрацца на другі бок. Трэба ехаць на мост. А ён далёка. І галоўнае, трэба ехаць праз вёску пакрай хаты вострай цёшчы. Пастаяў Клім, пачухаўся. Нічога не парадзіш. Мус ехаць пакрай хаты цёшчы. Іншай дарогі няма. Павярнуўшы конікі, паехаў далей. Едзе і думае: што будзе, як цёшча ўбачыць яго і пачне распытваць пра дачку? Ох, ох! А можа яшчэ і да хаты завядзе? Ох, ох! Будзе ж мне тады, будзе.

Гэтак раздумваючы і охаючы і ў вёску ўехаў. Вось табе і на! Акурат і цёшчу нячысты выпер на вуліцу.

— Ага, зяціска мой валачэцца! Скуль гэта чорт нясе? — гукнула цёшча на Кліма. — Паварочвай каня на панадворак.

Паслухаў Клім, павярнуў на панадворак, развярнуўся, паставіў каня галавою да вуліцы і пайшоў за цёшчай у хату.

— Ну як там мая дачушка пажывае? — гукнула цёшча, увайшоўшы ў хату. — Чы ўсе выгоды мае?

— Ага, — адказвае Клім.

— Чы ні плача, ні гаруе?

— Ага.

— Чы да суседаў выбягае?

— Ага.

— Чы доўга спіць, чы можа надта рана ўстае?

— Ага.

— Чы смачна і тлуста есці мае?

— Ага.

Стаіць Клім, як салдат перад палкоўнікам і яму робіцца горача, нібы яго хто кіпятком абліў. А цёшча зноў пытае:

— Чы ты ёй рабіці памагаеш?

— Ага.

— Чы свіні корміш?

— Ага.

— Чы каровы доіш?

— Ага.

— Чы куры яец многа нанеслі?

— Ага.

— Чы яна яйцамі цешыцца?

— Ага.

Гэтак Клім адказваў на ўсе цёшчыны пытанні. А сам засмучаны.

— Чаго засмуціўся? — пытае цёшча.

Клім стаіць і нічога не адказвае.

— Можа з жонкай не спіш?

— Ага.

— Дакуль мне будзе гэтае «ага» ды «ага»! — як гукне цёшча і давай зяця то з левай то з правай кулачыць.

Зяць матаўся туды-сюды, пакуль у дзверы не выскачыў. Апынуўшыся на панадворку, чым хут-

(Працяг на стар. 7)

Трагедыя македонскай сталіцы Скоп'е ўзрушыла ўвесь свет. На працягу пару секунд землетрасення горад стаўся адной велізарнай руінай.

(ся)

Яшчэ малыя, каб разумець

☐ **Свядомасць таго, што бяспечнае, а што небяспечнае**

☐ **уменне пазбегнуць ад таго, што нам пагражае**

☐ **асцярожнасць без страху**

☐ **разумная адвага замест палахлівай баязлівасці — вось вялікае жыццёвае ўменне, якога трэба вучыць дзіця.**

Сапраўдная небяспека

У залежнасці ад таго, у якім асяроддзі жыве дзіця, іншая пагражае яму небяспека. Ці будзе гэта гарадская вуліца, ці шаша, якая прабягае праз вёску, ці лясістыя ўзгоркі, ці пакінутыя каменяломні, ці глыбокія глінянкі, ці пясчаныя дзюны...

Больш блізкай да сябе з'яўляецца небяспека, якая знаходзіцца ў нашых дамах. Небяспечная лесвіца, вокны, адчыненыя дзверы да склепа, незаслоненая печка, нізка змешчаныя разеткі для электрычных правадоў, дроты і штэпселя ад уцюгоў, няўстойлівыя крэслы, звісаючыя са стала абрусы, рухомыя лалавікі і дываны, мэбля з вострымі кантамі, запалкі і аптэчка ў руках дзіцяці і г.д. і г.д.

Бяспечнасць у кухні

Кухня з'яўляецца адным з найбольш небяспечных месц, але як жа ж цікавым. Тут найчасцей бывае маці выконваючы дзівосныя працы дзівоснымі прыладамі. Ці ж не з'яўляецца зразумелым, што дзіця стараецца пазнаёміцца з гэтым «прыбыткам каструлі»? Забарона ўваходжання ў кухню — гэта неразумная забарона і проста бязлітасная. Хутчэй за ўсё трэба вучыць дзіця, дзе для яго бяспечнае месца і чым можа забаўляцца. Напр. знімаць са шнурка накрыўкі, вымыць са шкафа сіта, вялікія дзеравяныя ложкі. Гэта вельмі добрая гульня для малышоў. А для старэйшых дзяцей даваць замешваць цеста, выціраць, а нават мыць посуд (які не б'ецца).

Дзіця навучана, што бацька і маці існуюць для таго, каб ахоўваць іх перад усім дрэнным, карміць, апранаць, апекавацца ім і забаўляць яго, пачынае больш і мацней кахаць сваіх бацькоў і давяраць ім. Паступова да свядомасці дзіцяці даходзіць перакананне, што калі бацькі перад чымсьці перасцерагаюць, відаць маюць слушныя да гэтага прычыны.

Забарона і загад — патрэбныя

У меру таго, як дзіця расце, аб'ём яго адчуванняў і перажыванняў пашыраецца. Павялічваецца таксама мажлівасць да ўсяго дайсці, усё дастаць, ускарабкацца куды-небудзь, перахіліцца і г.д. Таму патрэбнымі з'яўляюцца забарона і загад. Дзіця ведае, што датыкацца да крана газавай пліты нельга, што ўцюг трэба абмінаць, што нельга падносіць кавалачкаў шкла зямлі. Але гэтай забароны і загадаў не павінна быць надта многа і іх трэба заўсёды паслядоўна прытрымлівацца.

Маці, пераходзячы вуліцу, трымае дзіця моцна за руку, але пускае яе на тратуары. У дзіцяці ўмацоўваецца перакананне, што на тратуары бяспечна, а маставая пагражае небяспекаю.

Бацька не дазваляе сыну ўзлезці на плот з калючым дротам, або на дзерава са слабымі галінкамі, але адначасова паказвае яму плот або дзерава, якія не крыюць небяспекі. У дзіцяці паўстае перакананне, што наогул улазіць не з'яўляецца дрэнным, але ўлазіць нельга дзе-небудзь і на што-небудзь.

Такім чынам бацькі робяцца саюзнікамі дзіцяці, не забараняючы яму цудоўных гульняў дзяцінства. Саюзнікамі, а не як часта бывае — нуднымі людзьмі, у якіх усё з'яўляецца дрэнным. Саюзнікаў можна і трэба слухаць. Варта мець да іх давер.

Дом і асяроддзе

Пакуль дзіця знаходзіцца ў сваім доме, у сваёй сям'і, дом і сям'я адказваюць за яго бяспечнасць. Але дзіця ідзе ў яслі, дзіцячы сад, у школу, у лагер і г.д. Кожнае асяроддзе адказвае за бяспечнасць дзяцей і кожны дарослы чалавек павінен ведаць аб гэтым. Шафёр аўтамашыны, рабочы, які не схаваў прылад, дворнік, які не прыбраў шкла і бляшанак, гаспадар на вёсцы, які пакінуў не зачынены калодзеж... Грамадская нячуллівасць у нас яшчэ існуе, але трэба яе ліквідаваць.

Прыклад таксама вучыць

Дзіця, пакуль пойдзе ў школу, шмат вучыцца, глядзячы на сваіх бацькоў. Як маці рэжа хлеб, як уключае сціральную машыну, як запальвае газавую пліту, як бацька пераходзіць вуліцу, як убівае ў сцяну гвоздзь. Калі бачыць сваю маці, якая асцярожна абыходзіцца з нажом, іголкамі, пабітаю бутэлькаю, калі бачыць бацьку, які пасля ўжытку старанна хавае свае малаткі, адвёрткі, пілу — гэта ўжо добра.

Прыклад жа ж вучыць.

а(ліў)

МОДНЫЯ ПРЫЧОСКІ 1963 ГОДА

Дзве першыя з вельмі кароткіх валос. Залогам прыгажосці з'яўляецца добрая стрыжка валос і вельмі слабая завіўка.

Трэцяя прычоска з даўжэйшых валос, для несіметрычнага твару. Слабая тапіроўка робіць лёгкі і свежы выгляд.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

МАФІЯ НЕ ЗДАЕЦЦА

Аднойчы летам г.г. у адзін са шпіталяў італьянскага горада Мілан прывезена параненага чалавека. Медсястра запісала: Анджэла ла Барбера, пабой, цяжкі стан. Як заўсёды ў такіх выпадках паведамілі паліцыю. Аднак праз пятнаццаць мінут на стале дырэктара шпіталя неспадзявана зазваніў тэлефон. Гэта высокі начальнік паліцыі прасіў, каб прозвішча хворага ўтрымаць у абсалютнай таямніцы нават перад працаўнікамі і даць магчымасць паліцэйскім разведчыкам наладзіць сакрэтны нагляд над гэтым незвычайным чалавекам.

Анджэла ла Барбера перанесена ў асобнае памяшканне. На працягу пару дзён змагаўся ён са смерцю, а, калі дайшоў да прытомнасці, знаходзіўся пад кіслароднай маскаю. Працаўнікі былі надта здзіўлены, калі дырэкцыя дазволіла на адведкі хворага знаёмымі. Хто ж мог падумаць, што дзякуючы гэтым адведкам паліцыя арыштавала трыста асоб павязаных са славутай сіцылійскай мафіяй. Упершыню ў гісторыі ўдалося дзяржаўным органам нанесці так сур'ёзны ўдар па гэтай крыважэрнай «арганізацыі». Анджэла ла Барбера з'яўляецца адным з яе шэфаў, але ён, гаворачы паціху са знаёмымі, зусім не падазраваў, што ў кіслароднай масцы знаходзіцца мікрафон падключаны агентамі паліцыі.

Няўжо абазначае гэта пачатак канца сіцылійскай мафіі? Мафія, як тайная змова, узнікла яшчэ ў часы напалеонаўскіх войнаў і праводзіла рабункі багацеяў. З часам мафія штораз менш забівала багатых людзей, а штораз больш гінула ад яе рук беднякоў, якія не маглі плаціць яе сакрэтных налогаў. Дарэчы, багатыя самі хутка павязаліся з мафіяй і здабылі кантролю над ёю.

Вось ужо паўтара стагоддзя мафія трымае ў страху востраў Сіцылію, накладае свае падаткі на насельніцтва; мае палітычныя ўплывы — яе агенты пранікнулі ў адміністрацыю, рэлігійныя арганізацыі, суды, школы і ў паліцыю.

Праз паўтара стагоддзя дзяржаўныя органы не маглі — або дакладней кажучы — не хацелі ліквідаваць гэту злачынную канспірацыю. Фашыстоўскі дыктатар Мусаліні хваліўся, што разлічыцца з мафіяй. Усё ж пасля здалося яму карыснейшым увайсці ў саюз з ёю. З'яўляецца публічнай таямніцаю такі факт, што нядаўні міністр унутраных спраў Італьянскай Рэспублікі быў у цесным кантакце з мафіяй... Тады нічога дзіўнага, што мафія робіць так, як ёй хочацца!

Некалькі год таму назад усю Італію абабегла новая сенсацыя: тро манахаў — францішканаў прызналася да ўдзелу ў забойстве сіцылійскага селяніна, які не заплаціў тайнага налогу. Манахі пацвердзілі таксама, што выкарыстоўвалі споведзь для прымушэння людзей, каб не супраціўляліся плаціць гэтыя няшчасныя налогі. Суд першай інстанцыі не засудзіў іх. У сувязі з гэтым па Італіі прайшла хваля пратэстаў, пратэставаў супроць такой лагоднасці нават сам старшыня парламента Джовані Леоне. І толькі пасля такіх пратэстаў зноў адбыўся суд манахаў, тым разам апеляцыйны, і манахаў засуджана на трынаццаць год турмы.

Так насталі цяжкія часы для сіцылійскай мафіі. Прытым, унутры самой мафіі разгарэлася міжусобіца паміж важнейшымі бандамі. Ахвярай такой міжусобнай барацьбы стаўся і Анджэла ла Барбера. (Відаць, у чымсьці не дайшлі да згоды).

Апошнім часам парламент утварыў спецыяльную камісію для ліквідацыі мафіі. У склад гэтай камісіі ўвайшлі таксама і камуністычныя паслы, да якіх не раз стралялі мафісты. Камісія працуе канспірацыйнымі метадамі, а яе дзейнасць моцна засакрэчана.

Тым не менш мафія не здаецца так лёгка. Нядаўна на вуліцах сіцылійскага горада Палерма ўзарвана дзве аўтамашыны агентаў службы бяспекі. Загінула дзевяць асоб

(а — ся)

На здымку: паліцэйскі патруль на вулічцы тэрарызаванага мафіяй сіцылійскага мястэчка.

ВЕСТКІ З БССР

ПА РОДНАЙ КРАІНЕ

Чвэрць мільёна турыстаў Беларусі лічаць, што найлепшым відам адпачынку і ўмацавання здароўя з'яўляюцца турысцкія паходы па роднай краіне.

Масавы турызм у Беларусі стаў нядаўна, 5—7 год назад. Для турыстаў на возеры Нарач адкрыта турысцкая база на 400 месц. За летні сезон тут адпачне 4.000 турыстаў. Частымі гасцямі тут бываюць турысты з краін народнай дэмакратыі, асабліва з Польшчы.

У старынным беларускім горадзе Браславі размясцілася яшчэ адна турысцкая база на 150 месц. А недалёка ад Мінска адкрыта турысцкая база «Беларусь» на 200 месц. «Беларусь» працуе круглы год. На зімовы час тут распрацаваны лыжныя маршруты. Па нядзелях і святочных днях у раён базы ходзяць спецыяльныя лыжна-турысцкія цягнікі.

Апрача таго, дзесяткі турысцкіх маршрутаў пралягаюць па наваколлі Мінска, Гомеля, Віцебска, Магілёва, Брэста, Гродна і іншых гарадоў Беларусі.

На здымку: ТУРЫСТЫ НАД ВОЗЕРАМ НАРАЧ.

Трыбуна чытачоў

ВЫКОНВАЕМ ПЛАН ДАСТАЎКІ ЗБОЖЖА

Дастаўка збожжа з ураджаю 1963 года сведчыць аб гаспадарскім воку сялян, аб іх грамадскіх адносінах да абавязкаў. Паколькі ў мінулых гадах мясцовыя ўлады шмат уклалі працы, каб выканаць запланаваныя дастаўкі, то ў гэтым годзе рэалізацыя іх прабягае больш спраўна. Сяляне даценьваюць дапамогу дзяржавы ў выглядзе праведзеных меліярацый, пабольшанай колькасці машын і сельскагаспадарчых прылад, у большай колькасці штучнага ўгнаення. Вышэй пералічаныя фактары маюць уплыў на пабольшэнне сельскагаспадарчай прадукцыі, якою сяляне дзеляцца з рабочымі.

Абавязковыя дастаўкі збожжа ў жніўні былі значна перавышаныя ў адносінах да тэрмінажа. ГРН апрацоўвалі тэрміны дастаўкі збожжа на месяц жнівень. Шмат сялян, а нават некаторыя вёскі выконвалі свае планы датэрмінова.

У выніку калектыўнага намагання і пры дапамозе машын вёска Хмялева, Кольненскі павет, 15 жніўня закончыла дастаўку збожжа. 17 жніўня аб закончэнні дастаўак паведаміла вёска Баршчэва, грамада Юшкаў Груд, а таксама спулдзельня прадукцыйная ў Дарожках, Беластоцкага павета. Апошнім часам усё больш надходзіць паведамленняў аб выкананні плана дастаўкі збожжа цэлымі грамадамі.

Першай грамадай, якая выканала свой план, была грамада Заляс у Кольненскім павеце. На 28 жніўня яна выканала план у 101,7%.

Перадавым паветам з'яўляецца Ломжа. За Ломжаю ідуць: Кольна, Аўгустаў, Сэйны, Лапы, Граева, Элк, Сувалкі.

Францішак Рузга

Міхалоўская малачарня

Малачарня ў Міхалове залічваецца да невялікіх такога роду прадпрыемстваў. Нельга яе параўнаць з малачарняю ў Гайнаўцы ці Бельску. І вось гэтае параўнальна невялікае прадпрыемства за сёлеташняе мінулае паўгоддзе закупіла ад сялян 2.545521 літр малака.

Такія злеўні як у Новай Волі, Багнюках і Вейках штодзённа дастаўлялі звыш тысячы літраў малака. Гаспадары асабліва ў чэрвені месяцы шмат мелі даходаў. Так, напрыклад, жыхары вёскі Багнюкі атрымалі за малако ў чэрвені 37733 зл, Нова Воля — 69542 зл, а Вейкі — 53895 зл.

Продаж малака добра аплачваецца сялянам.

мх.

Які будзе музей?

(Працяг са стар. 2)

каштавалі чымсці этнаграфічнага. Арганізатары ўлічваюць, што частка экспанатаў атрымаецца без затраты грашовых сродкаў, інакш з гістарычнымі экспанатамі, тут будуць патрэбныя грошы.

І таму было б добра, каб Таварыства стварыла магчымасці арганізавання музея як мага большай часткі нашага насельніцтва. Гэта значыць тым, хто можа адступіць якія-небудзь экспанаты, і тым, хто можа дапамагчы іншымі сродкамі, напрыклад, грашыма. Грошы маглі б спатрэбіцца на пакупку экспанатаў, якіх нельга было б дастаць іншым спосабам.

Трэба спадзявацца, што ствараючы такія ўмовы члены нашага таварыства, ды і не толькі яны, падхопяць заклік прэзідыум БГКТ і прымуць удзел у арганізацыі музея.

ФР. БЕРНІКОВІЧ
Седліска к/Гіжыцка

ПА РОДНЫХ МЯСЦІНАХ

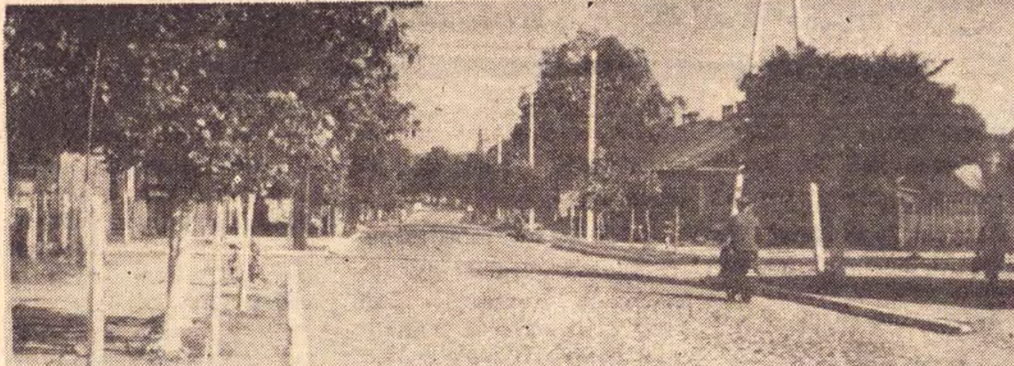

Вуліца Беластоцкая ў Міхалове, Беластоцкага павета. Фота В. Рудчык

(Працяг са стар. 5)

чэй улез на воз і паехаў. Прыехаўшы дамоў, адразу ўзяўся за працу. Саломы насёк, пірагоў напёк. Сена напіліў, пірагі патрусіў. Назбіраў адпадкаў, напёк агладкаў.

Закончыўшы ўсё, сеў і задумаўся.

А яго Дарка пытае:

— Што гэта ты, Клімочку, так гатовіш за баль і каго будзеш запрашаць? Дзядзькоў сваіх, чы што?

— Цёшчу буду частаваць, — адказвае Клім.

— Чы ты блёкату наеўся, чы што? — здзіўляецца жонка. — Ана ж сюды не прыдзе!

— Я буду прасіць ласкава, ды шчыра, можа ўпрашу.

— А дзе я падзенуся? Хіба пайду да цёткі Пракопіхі.

— Ні трэба нідзе ісці. Будзеш у хаці. Як маці твая прыбудзе, то не добра, каб цябе не пабачыла і з табою не пагаварыла.

— Не хачу я з мацерай гаварыць і ўслухацца на яе разгаворы.

— Чаму гэта так? — пытае Клім.

— Бо зараз пачне навучаці як я маю з табою жыці. Скажа зноў: ты дурная Дарыско, не глядзі так добра свайго мужыка, лепш сама з'еш што смачнейшага, а яму што з носа спала.

— Ты, Дарачка, як ужо не хочаш з мацераю гаварыці, — кажа Клім, — то схаваешся за запечак і будзеш усё бачыць і чуць.

Неразумная цёшча і хітры заяц

— Ну, гэтак будзе добра, — згадзілася Дарка і выйшла з хаты.

Агледзеў яшчэ раз Клім падрыхтаваны пачастунак і пайшоў клікаці цёшчу ў госці.

— Цёшча мая мілая, дарагая, прыдзі да нас у госці, — просіць Клім.

А Бардуніха ўслухаецца і дзівуецца:

— Ого, які ты, Клім, стаў гаварушчы, — кажа яна. — Не такі, як я цябе пытала пра сваю дачку. Тады ўсё «ага» ды «ага». А цяпер і «мілая» і «дарагая». Даў рады выгаварыці.

— То ўсё ўжо прайшло, і німа што ўспамінаць. Прыйдзеце да нас, пагасцюемся, тады будзе пра што пагаварыць і ўспамінаць.

— Ой, не знаю, мусі не прыбуду, бо німаю на чом і ў чом. Конь у купца, воз у кузніцы, хамут у стрэсе, дуга ў лесе, чарвікі ў шаўца, чэпчык у краўца, кашуля ў швачкі, хвартух у прачкі. Не прыбуду.

— Цёшча галубушка, сяго-таго здабудзь і ўсё ж такі прыбудзь.

Як Бардуніха пачула ад зяця слова «галубушка», рухава агленулася, сюды-туды завінулася, сама з сябе засмяялася і ў госці да Кліма прыбыла.

Пасадзіў зяць цёшчу да стала плячыма, на покуць ачыма і пачаў яе частаваці, заставіў усе мухі на сценах пашчытаці.

Пачуўшы гэта цёшча анямела.

А зяць прыгаворвае:

— Адрыгаюцца ваўку авечыя слёзкі.

А сам гоп, ды гоп па цёшчы, як таўкачом у ступу. А цёшча то ўлева, то ўправа і ўцячы не можа. Скочыла ў акно. ды і панясла раму на сабе.

Выйшла Дарка з запечка і кажа:

— От ты ўгасціў сваю цёшчу, будзе помніць цэлае жыццё.

— Я не ўгашчаў, — адказаў Клім, — ано паказаў, што і я маю леткія рукі і ўмею пагаварыць.

Прыслаў І. Тарасевіч
з Пянькоў,
Беластоцкі павет

Меліярацыя каля вёскі Лазовае, Гайнаўскі павет. Фота: Я. Цялушэцкі

ТЭЛЕВІЗАР У БІБЛІЯТЭЦЫ

Паспяхова прабягаюць зборы СФОС у Бельскім павеце. У ГРН Пасынкі сабрана да 20.VIII.63 г. 60 000 зл. На выдатна спісаліся сяляне. Найбольш працы ўлажылі працаўнікі ГРН на чале са старшынёю Міхаілам Весялоўскім.

За выдатную працу павятовыя ўлады як узнагароду далі тэлевізар маркі «Рубін — 102» для ГРН у Пасынках. За такую прыемную ўзнагароду жыхары ўсёй грамады, а пераважна вёскі Пасынкі, вельмі ўдзячны павятовым уладам.

Тэлевізар заінсталявалі перад святам 22 ліпеня ў новым, светлым, вялікім памяшканні грамадскай бібліятэкі. Тут змяшчаецца чытальня. Гледачы амаль штодзённа прыходзяць на тэлеперадачы. У дзень пераважна бываюць дзеці. У святочныя дні прыходзяць многа моладзі, старэйшых з навакольных вёсак. Часта лік гледачоў сягае да 50 асоб. Найбольш цікавяцца фільмамі і перадачамі на сельскагаспадарчую тэму. З вялікім захапленнем слухаюць перадачы з брацкіх рэспублік ССР і перадачы на роднай мове.

Апошнім часам і лік чытачоў у бібліятэцы павялічыўся, а прычынай з'яўляецца іменна тэлевізар.

Ул. Весялоўскі

Дарагое Сэрцайка!

Чытаю заўсёды твае парады. Ведаю, што найбольш пішуць да цябе з вёсак, таму і я хачу, каб ты, «Сэрцайка», мне параіла. Хаця мая справа і не вельмі важная, аднак хацела б ведаць тваё выразнне.

Мы рашылі пажаніцца з Валодзем. Кахаем адзін аднаго. Усё мне ў Валодзі падабаецца, толькі вось адно вельмі не падабаецца: Валодзя вельмі часта брыдка ругаецца. Проста так, без прычыны, яму здаецца, што ў добрай веры. Гэтыя брыдкія словы ў Валодзінай размове паўтараюцца проста як прымаўка. Хаця мы жывем на вёсцы, аднак паслухаць з боку — вельмі брыдка. І таму «Сэрцайка» хачу якасьці адвучыць Валодзю ад дрэннага навыку, але не ведаю як. Парай, які метад прымяніць.

Зіна
з Сакольскага павета

Дарагая Зіна!

Гэта праўда, што вельмі брыдка слухаць, калі хтосьці за кожным словам ругаецца. Аднак гэта вельмі папулярная з'ява на вёсках. І зразумела, трэба з ёю змагацца, трэба, каб і на вёсцы была культурная мова, а ў асабліваці ў звяртанні да жанчын.

У адносінах да цябе раю: пастаў перад Валодзем задачу: пакуль не адвыкне ругацца, не выйдзеш за яго замуж. А як пішаш, Валодзі вельмі залежыць, каб ажаніцца з табою і напэўна за нядоўгі час адвучыцца дрэннага навыку. Паспрабуй, мо' такі метад паскуткуе. Гэта ж у карысць Валодзі.

Жадаю поспеху
СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма
на 16—22.IX.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Ocean Lodowaty wzywa" (czeski), 17—19. „Chłopiec z czarnego lądu" (angl.), 20—22.

Навасады
„Na scenach świata" (rumuński), 21—22.

Нарва
„Spóźnieni przechodnie" (polski), 18—22.

Чаравачка
„Na scenach świata" (rumuński), 21—22.

Чаромуха
„Trudne lata" (włoski), 17—19. „Dwie sroki za ogon" (radz.), 20—22.

Чыжы
„Ogniomistrz Kaleń" (polski), 18—22.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Бонькі
„Czas rozłąki" (radz.), 18—22.

Бранск
„Poślubny rejs" (angl.), 17—19. „Kozara" (jugosł.), 20—22.

Гродзіск
„Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 18—22.

Орля
„Głos z tamtego świata" (polski), 18—22.

Рыйск
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 18—22.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Kongo walczy" (radz.), 17—19. „Gansterzy i filantropi" (polski), 20—22.

Міхалова
„Tajemnica tajgi" (radz.), 17—19. „Pan Marszałek i ja" (NRF), 20—22.

Супрасль
„Nasz kochany potwór" (angl.), 17—19. „Jak być kochaną" (polski), 20—22.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Chłopiec z czarnego lądu" (angl.), 17—19. „Gansterzy i filantropi" (polski), 20—22.

Мілейчыцы
„Gdzie rzeki błyszczą w słońcu" (czeski), 17—19. „Dwie sroki za ogon" (radz.), 20—22.

Нурэц
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 17—19. „Jons i Erdme" (NRF), 20—22.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Manekin Pis" (holenderski), 17—19. „Opowieść o prawdziwym człowieku" (radz.), 20—22.

Сухаволя
„Wesołe historie" (radz.), 17—19. „Sami na oceanie" (radz.), 20—22.

Шудзялава
„Majowe gwiazdy" (czeski), 21—22.

Сідра
„Syn skazańca" (angl.), 17—19. „Jutro przestaniesz umierać" (radz.), 20—22.

Янаў
„Księga dżungli" (angl.), 17—19. „Wielka, większa i największa" (polski), 20—22.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Ukryte skarby" (czeski), 21—22.

Новы Двор
„Pan i Astrolog" (czeski), 21—22.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-88, centrala 37-41 do 48.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ Ars Polona" Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 1-6-81. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $, w Europie 6 $ — w USA.
Nakład 5455 BNP A3

З ЧЭШСКАГА

Міласлаў Швандрлік

ПА ШЧАСЦЕ

Начальнік пошты — Якоўбак, вяртаўся дамоў у дрэнным настроі. Чакае на яго млеўкі таматны соус і кіслая жонка.

— Жывем у гэтым Вжаляве, як катаржнікі, — скажа Галена. — Нічога не гавары. Калі б ты пастараўся, мог бы атрымаць працу ў Празе. Ці хочаш, каб у гэтай глушы я зусім змарнела?

Якоўбак увайшоў да хаты. Наперакор меркаванням яго не абвеяў запах млеўкага соусу. У хаце было пуста. На стале ляжаў ліст.

Мой дарагі!

Я створана да іншага жыцця. Таму выязджаю з Крабцам у Прагу. Ты ніколі не разумеў маёй прагі да жыцця ў вялікім горадзе. Прабач, што не патрапіла быць аддана жонкай.

Твая Галена

— Гэта ўжо канец, — зашаптаў Якоўбак.

— Што ж вартае жыццё без Галены?

Ён узяў вяроўку, сеў на веласіпед і паехаў у лес. Затрымаўся пры аграмаднай сасне і закінуў вяроўку на галіну. Пасля зрабіў пятлю і ўлажыў галаву.

— Што вы робіце?! — раптам пачуўся голас.

З карчоў выйшаў ляснік.

— Хачу пакончыць з сабою, — адказаў Якоўбак, ведаючы, што трагедыя не будзе да канца адыграна.

Ляснік развязаў вяроўку і завёў Якоўбка да леснічоўкі.

— Прывёў табе госця. — сказаў сваёй пульхненькай жонцы. — Дай яму гарбаты і не пашкадуй рому. Я бягу ў лес. Зраблю парадак з куніцай.

— Адкуль вы? — пацікавілася жанчына, калі за леснікам замкнуліся дзверы.

— З Вжалява, — кажа Якоўбак.

— Вжаляў, —уздыхнула жанчына, — там кіно.

— Ёсць такое.

— І фізкультурная зала?

— Ёсць і гэта.

— І калектыў мастацкай самадзейнасці?

— Зразумела

— Ох, даражэнькі мой, — шаптала жонка лесніка. — Шчаслівы з вас чалавек. Толькі вы, мабыць, не дацэньваеце свайго горада. Я, калі муж у лесе, уяўляю сабе, што жыву ў такім культурным цэнтры як Вжаляў. Што хаджу ў кіно. удзельнічаю ў мастацкай самадзейнасці і фізкультурнічаю. Вжаляў, гэта мара майго жыцця!

Калі ляснік вярнуўся дамоў з застрэленай куніцай, на стале знайшоў ліст.

Мой дарагі!

Я створана да іншага жыцця. Таму выязджаю з Якоўбцам да Вжалява. Ты ніколі не разумеў маёй прагі да культуры. Прабач, што не патрапіла быць аддачай жонкай.

Твая Марыя

КУР'ЕЗЫ

Дапамога ў прывітанні

Як вядома, нядаўна прэзідэнт ЗША Кенедзі пабываў з афіцыйным візітам у Германскай Федэратыўнай Рэспубліцы.

— Сумняваюся, ці ўсе гэтыя лозунгі, флагі і флажкі, якія вось бачу, вывесілі ў мой гонар пасобныя сем'і па ўласнай ініцыятыве. Здаецца, што нехта ім у тым дапамог, — сказаў Кенедзі, звяртаючыся да Адэнауэра.

— Гэта праўда, — адказаў Адэнауэр, — але вывесілі яны іх спантанна. (а—вр)

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Зінаіды Лебедзінскай** са Страшава і **Ніны Вакулы** з Меляшкоў, Беластоцкага павета, змяшчаем савецкую песню

ЖДУ Я ТЕБЯ
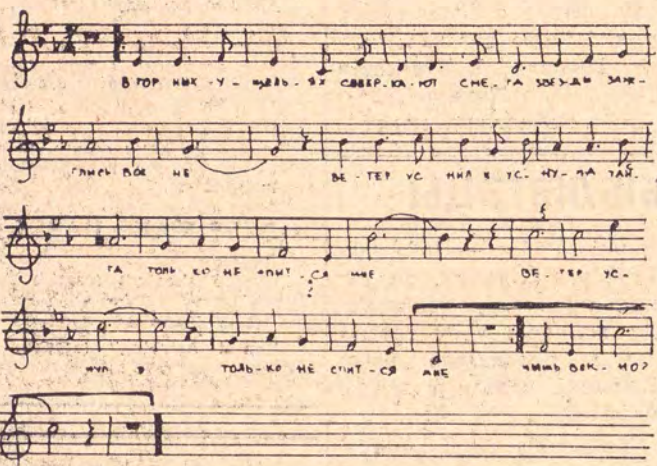
В горных ущельях сверкают снега,
Звезды зажглись в окне,
Ветер уснул, и уснула тайга,
Только не спится мне.
Ветер уснул,
Только не спится мне.

Там, где над речкой чуть шепчет камыш,
Знаю, любимый мой,
Ты на посту у границы стоишь
Этой порой ночной.
Ты на посту
Этой порой ночной.

В комнате нашей над тихим столом
Лампы лучится круг.
Вновь я грущу над заветным письмом
Мой синеглазый друг.
Вновь я грущу,
Мой синеглазый друг.

Звезды мерцают в ночной вышине,
Жду я тебя давно.
Скоро ли друг мой, как прежде, ко мне
Ты постучишь в окно?
Скоро ли, друг,
Ты постучишь в окно?

— Вы хіба не нудзіцеся ў сваёй прафесіі?

„Штатны" прамоўца

Аўдзея хлебам не кармі,
Не дай вады ў спякоту —
Дай пачасаць перад людзьмі
Язык яму ў ахвоту.

Каб сход збіраўся кожны дзень,
Ён будзе на трыбуне,
Ў любую справу наш Аўдзей
Свой пятачок усуне.

Яго разбудзіш уначы,
Ледзь вочы ён пралупіць —
І панясло, пачне таўчы
Аўдзей ваду у ступе.

— Пытанне ставім мы рабром...
Нам трэба... Мы павінны...
Абавязацельствы бяром...
На нас глядзіць краіна...

І вось аднойчы дзед Юстын
Спыніў яго прамовы:
— Скажы лепш, як працуеш ты!
Аўдзей... пык-мык — ні слова.

УЛ. ЗАХАРЭВІЧ

ПРА ДУРНОТУ

— Скажыце, добры чалавеча, ці дурасць з'яўляецца прычынай да разводу?

— Зразумела! А хіба што, ваша жонка дурная?

— Не! Я дурны, што з ёю ажаніўся.

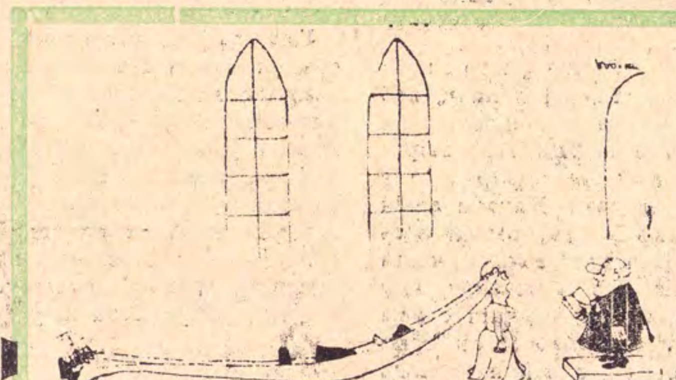

— Ён непапраўны п'яніца, але я яго люблю!

ЖЫВАЯ І МЁРТВАЯ ВАДА

Калі вас спытаюць, якое галоўнае дасягненне чалавецтва, адкажыце: асваенне агня, вынаходства кола і выдумка калодзежа. Без гэтых вынаходстваў нашы прабацькі сядзелі на мелі цывілізацыі.

Без агня не здараюцца пажары, і не было б пажарных каманд. Без колаў пажарнікі не даехалі б да падзей. А без калодзежа таксама камандзе рабіць няма чаго. Агонь не заплюеш.

Без вады няма жыцця ні камару, ні бульбе. Спадзяюся, чытачы зразумелі, чаму цікаўлюся калодзежамі.

Бываюць калодзежы шахтавыя, абложаныя дрэвам, або бетоннымі коламі. Бываюць трубчастыя, дзе помпай падаецца вада па трубах, і артэзійскія, якія бураць на вялікай глыбіні.

Кожны калодзеж мае свой характар. Некаторыя калодзежы частуюць нас вадой бесколернай, іншыя мутнай, а яшчэ іншыя — блакітнай. Дзені-дзе трапляецца вада салёная, у іншым месцы вада пахне чортам, а бывае і так, што п'ем мы вадзічку халодную і чыстую, бы з горнай крыніцы.

Цэняць ваду піўныя заводы, свідруюць глыбокія калодзежы, дабіраючыся да смачнай вады. Добрае піва з дрэннай вады не выходзіць, затое ў нас умеюць рабіць з добрай вады паскуднае піва.

Не толькі чалавек разбіраецца ў вадзе, каза яшчэ больш. Над дрэннай вадой каза памахае барадой, а піць не будзе. Перад калодзежам і горды чалавек схіляецца, інакш вадзіцы не зачэрпне.

Паспрабуйце раніцай адчыніць хлеў, кароўка з конікам дружна затаропяцца да калодзежа і на ўвесь голас запатрабуюць вады. Ды што тут гутарыць, нават курам і вераб'ям знаёмы наш калодзеж.

Выходзіць, што казачная жывая вада знаходзіцца ў нашым калодзежы.

У гарадах прадаюць ваду па цане малака. Літр садовай вады 2.20. Гараджан не зразумееш, адзін гаворыць — вада дарагая, іншыя цвердзяць, што малако таннае. Для доказаў сваёй праўдзівасці гавораць, што садовую ваду як не боўтаць, малака не зробіш.

Людзі добрыя, з жывой вадой мы пазнаёміліся, а аб мёртвай вадзе пісаць няма чаго. Стаіць мёртвая вада на вачах усіх у засургучаных бутэльках з белымі этыкеткамі.

Дзядзька Лявон

НАЗБІРАЎ

Жабрак: — Пашкадуйце беднага калеку, дайце пару грошыкаў на хлеб.

— Ці мо' на гарэлку?

— О не! На гарэлку я ўжо назбіраў.

ДАВЕДАЎСЯ

Янка: — Каб ведалі, пане, што я ўжо іду ад вас са службы.

Пан: — О, а то чаму?

Янка: — Бо такі так!

Пан: — Мо' табе нешта ясна пані сказала?

Янка: — Не!

Пан: — Мо' табе нешта ясны паніч сказаў?

Янка: — Не!

Пан: — Мо' табе чымсьці ясна паненка дапекла?

Янка: — Не!

Пан: — Ну, а чаму ты нас пакідаеш?

Янка: — Бо такі ўжо надаела ў такіх паршывых паноў служыць!

АДКУЛЬ УЗЯЛОСЯ ТРЫНАЦЦАТАЕ?

Жылі сабе муж і жонка. Вырашылі яны вясной пасадзіць бульбу. Купілі дванаццаць вёдзер бульбы, скапалі пляцоўку і засадзілі яе.

Прыйшла восень. Пайшоў муж збіраць ураджай. Выкапаў усю бульбу, а тады стаў і чухае патыліцу.

—Што ты думаеш? — пытае жонка.

— Нічога не разумею, — адказвае муж. — Мы садзілі дванаццаць вёдзер бульбы, а я назбіраў аж трынаццаць. Адкуль жа ўзялося трынаццатае?